

Jeugdoverlast in Eindhoven

Een mixed method-onderzoek naar de voorspellende waarde van buurtkenmerken in relatie met jeugdoverlast.

Jeugdoverlast in Eindhoven

Een mixed method-onderzoek naar de voorspellende waarde van buurtkenmerken in relatie met jeugdoverlast.

29 juni 2018

Master Sociology: Contemporary Social Problems

Supervisor: dr. J.E.H. Beijers

Tweede beoordelaar: dr. A. Knigge

Floris Bots

5953766

Woord vooraf

Voor mijn scriptie in het kader van het behalen van de Master Sociology: Contemporary Social Problems heb ik bijgedragen aan het onderzoek naar beïnvloedende factoren van jeugdoverlast in de gemeente Eindhoven. Een goede kennismaking met de praktijk, toepassing en betekenis van de sociologie en haar wetenschappelijke invulling.

De interviews voor het onderzoek en het contact met het praktijkveld, de verschillende wijken en bewoners heb ik als zinvol en plezierig ervaren. De resultaten van het onderzoek laten zien dat een “open blik” noodzakelijke is bij sociologisch veldonderzoek. Zeker wanneer het gaat om beïnvloedende factoren kan, zoals ook nu bleek, de verwachting afwijken van de praktijk en nieuwe, nog onderkende factoren, aan het licht komen. Het afronden van dit onderzoek en het delen van de resultaten met de gemeente Eindhoven zullen, naar ik hoop, bijdragen aan een passend beleid ten aanzien van jeugdoverlast en dit door velen als ingrijpend ervaren fenomeen helpen verminderen.

Tot slot wil ik iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan dit onderzoek. Als eerste wil in mijn begeleider Joris Beijers bedanken voor de vrijheid die hij mij gegeven heeft en ondersteuning bood toen het nodig was. Daarna wil ik mijn medestudenten bedanken voor de steun tijdens het hele proces. Als laatste wil ik alle docenten en coördinatoren bedanken voor de inzet en begeleiding naar het behalen van deze masterthesis.

Samenvatting

Op sociaal gebied is de grootste bron van overlast afkomstig van jongeren, in Eindhoven is dat niet anders (CBS, 2014; 2017). Jeugdoverlast is een prioriteit bij de gemeente Eindhoven. Er is veel specifieke kennis aanwezig maar deze is nog niet samengevoegd op stedelijk niveau. Daardoor is deze kennis nog niet gebruikt om stedelijk beleid uit te zetten. De gemeente ziet het als een uitdaging om in de toekomst op buurtniveau informatie gestuurd te werken. Een actuele vraag is of data op buurtniveau geschikt zijn om meer algemeen geldende uitspraken te doen. De relevantie van dit onderzoek is om na te gaan in hoeverre kenmerken op buurtniveau samenhangen met het fenomeen jeugdoverlast.

Op grond van de *social disorganization theory* (hierna: sociale desorganisatietheorie) wordt geprobeerd te verklaren waarom er verschil is tussen buurten in de mate van jeugdoverlast. Vanuit de sociale desorganisatietheorie is de variatie in overschrijdend gedrag (jeugdoverlast) te wijten aan het verschil in sociale controle. De theorie stelt dat hoe groter het gebrek aan sociale controle is, des te meer overschrijdend gedrag er zou zijn. Sociale controle kan alleen plaatsvinden wanneer er sociale organisatie in een buurt is. Dat betekent dat buurtbewoners elkaar kennen en met elkaar omgaan. Wanneer een dergelijke cohesie tussen buurtbewoners aanwezig is, kan een buurt zich organiseren om grensoverschrijdend gedrag zoals jeugdoverlast te voorkomen of tegen te gaan (Beckett & Herbert, 2008).

Vanuit de sociale desorganisatietheorie zijn de sociale economische status, de residentiële stabiliteit en de etnische heterogeniteit van invloed op de sociale controle in de buurt (Markowitz, Bellair, Liska, & Liu, 2001). Naast deze kenmerken zijn er aanvullende kenmerken meegenomen in de analyse van dit onderzoek. Dat zijn het percentage eenoudergezinnen, de mate van stedelijkheid, de mate van participatie en de fysieke verloedering van de buurt (Gau & Pratt, 2008).

Er is getest of al de boven genoemde buurtkenmerken samenhangen met de sociale (des)organisatie in de buurt.

Een begrip als jeugdoverlast is niet makkelijk te definiëren en daarom lastig te meten. Wat als jeugdoverlast ervaren wordt kan meerdere betekenissen hebben. Alleen afgaan op meldingen maakt het arbitrair wanneer iets als jeugdoverlast wordt gemeten. Daardoor is een kwantitatieve analyse van meldingen niet voldoende. Een mixed method-opzet die in dit onderzoek is gebruikt geeft de mogelijkheid om een verdieping te bieden achter de kwantitatieve analyse.

Om erachter te komen wat een melding betekent, zijn er interviews gedaan met buurtbewoners en professionals. Met deze methode is het mogelijk om uitspraken te doen op stedelijk niveau en erachter te komen wat er achter een melding van jeugdoverlast zit.

Als eerste is er op basis van kwantitatieve gegevens een analyse gedaan om de sociale desorganisatietheorie te testen. Dit is gedaan door middel van een correlatie en een regressieanalyse. De data zijn afkomstig van de buurtmonitor Eindhoven, eigen data en data van de politie. De analyses zijn uitgevoerd over de jaren 2014 t/m 2017. In dit onderzoek zal het jaar 2017 beschreven worden.

Uit deze analyse bleek dat er drie van de zeven buurtkenmerken samen bleken te hangen met de sociale organisatie in de buurt. Het bleek dat wanneer een buurt etnisch heterogener is, er des te meer sociale desorganisatie is in de buurt. Ten tweede bleek dat, wanneer een buurt meer participerende buurtbewoners heeft, er minder sociale desorganisatie is. Ten derde bleek dat, hoe meer fysieke verloedering er is in een buurt, des te meer sociale desorganisatie er is. De sociale desorganisatie in een buurt blijkt dus samen te hangen met bepaalde buurtkenmerken.

Hierna is ook de relatie getest met de gemeten sociale desorganisatie in een buurt en de mate van jeugdoverlast. Tijdens deze test is er verschillend resultaat gevonden tussen de onderzoek jaren 2014 t/m 2017. De relatie is namelijk alleen in de jaren 2014 t/m 2016 gevonden, niet in 2017. De sociale desorganisatie blijkt dus wel samen te hangen met bepaalde buurtkenmerken, maar het is twijfelachtig of deze relevant is voor jeugdoverlast. Ter controle is er ook gekeken of er een relatie is tussen de mate van jeugdoverlast in een buurt en het percentage jongeren in een buurt, deze relatie bleek er niet te zijn.

Uit de kwalitatieve analyse is gebleken dat er verklaringen zijn waarom de sociale desorganisatietheorie wellicht minder relevant is om buurtkenmerken te linken aan jeugdoverlast. De jongeren die overlast veroorzaken komen namelijk niet altijd uit de buurt waar deze plaatsvindt. Dit heeft te maken met de combinatie van jongeren die (te) veel tijd hebben en daarom leeftijdsgenoten opzoeken. De jongeren zoeken een plek die centraal ligt, zodat ze makkelijk met elkaar kunnen afspreken. Daarnaast willen jongeren zich ontdoen van sociale controle. De combinatie van deze drie factoren maken dat parken, parkeerplaatsen en speelveldjes vaak plekken zijn waar de overlast plaatsvindt. Het lijkt erop dat niet zozeer de buurtkenmerken ertoe doen, maar eerder de aanwezigheid van een (hang) plek met de bovenstaande omschrijving. Dit is mogelijk de reden dat er geen consistente relatie is gevonden tussen de sociale desorganisatie in een buurt en de mate van jeugdoverlast. Daarnaast kan het zijn dat een overlastsituatie zich op de grens van meerdere buurten begeeft. Dit kan een scheve verdeling opleveren tussen buurten. Wat ook een opvallend resultaat was, is dat de concepten sociale cohesie en jeugdoverlast niet altijd stroken met wat er in de praktijk speelt. Trends kunnen verschillende oorzaken hebben, die niet allemaal met kwantitatieve data te vangen zijn.

Voor dit onderzoek bleek de sociale desorganisatietheorie relevant om te verklaren waarom er verschil is in sociale controle in een buurt. Etnische heterogeniteit, participerende buurtbewoners en fysieke verloedering blijken een effect te hebben op de sociale organisatie in buurten. Echter, de relatie met jeugdoverlast bleek niet duidelijk.

Uit het kwalitatieve deel bleek dat jeugdoverlast en sociale cohesie moeilijk te meten concepten zijn. Ook kwamen er andere risicofactoren naar voren dan die in de sociale desorganisatietheorie gevat zijn. De aanwezigheid van centrale plekken, waar weinig sociale controle is, kwamen als risicofactoren op jeugdoverlast naar voren. Dit in combinatie met jongeren die (te) veel tijd hebben. Sociale controle blijkt dus nog steeds belangrijk te zijn in het verklaren van het verschil in

jeugdoverlast. De sociale controle is echter niet gebonden aan een buurt, maar aan een specifieke (hang)plek.

Voor toekomstig onderzoek naar jeugdoverlast is het aan te raden om nogmaals een mixed method-onderzoek te doen. Het is relevant gebleken om beide vormen van onderzoek te doen, omdat kwantitatieve data voorspellende waarde hebben. Er zal echter kritisch gekeken moeten worden naar de concepten die men poogt te meten. Het is belangrijk om te weten hoe deze tot stand komen en of deze een goede afspiegeling zijn voor wat er in de praktijk speelt. Dit kan een waarborg zijn voor de toekomst van informatie-gestuurd werken.

Op het gebied van jeugdoverlast is er uit het kwalitatieve onderzoek gebleken dat er in de aanpak van jeugdoverlast meerdere partijen zijn met verschillende expertises. De aanpak zou optimaal kunnen profiteren van een goede samenwerking tussen de partijen. Om de jeugdoverlast aan te pakken is het belangrijk om in contact te staan met jongeren, zodat men de (potentiele) overlastgevers in beeld heeft en een vertrouwensband op kan bouwen. Dit zorgt ervoor dat in een later stadium de jongeren makkelijker te benaderen zijn en er meer medewerking is. Ook moeten er partners zijn die waarschuwingen naar jongeren toe kunnen nakomen. Hierin spelen jeugdboa's en politie een belangrijke rol. Een integrale aanpak van jeugdoverlast een gezamenlijk doel, waarin men elkaar in hun functie kan aanvullen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Doelstelling	3
1.2 Relevantie	4
1.3 Begripsbepaling	5
1.4 Leeswijzer	6
2. Theoretische achtergrond	6
2.1 Literatuurstudie antisociaal gedrag van jongeren	6
2.2 Sociale desorganisatie	7
2.2.1 Aanvullende factoren sociale desorganisatietheorie	9
2.2.2 Broken windows theorie	10
2.2.3 Controlevariabelen: aandeel jongeren	10
2.3 De Sociale desorganisatietheorie in Nederland	11
3. Methoden	12
3.1 Data	12
3.2. Analyse	13
3.2.1 Interviews	14
3.2.2 Interview richtlijn	15
3.2.3 Coderen	16
3.3 Operationalisering	16
3.3.1 Jeugdoverlast	16
3.3.2 Sociale desorganisatie	18
3.3.3 Aanvullende factoren sociale desorganisatie	19
3.4 Betrouwbaarheid en validiteit	20
3.5. Ethische verantwoording	21
4. Resultaten	21
4.1 Kwantitatieve resultaten	21
4.1.1 Correlatie risicofactoren en sociale cohesie	21
4.1.2 Regressie risicofactoren op sociale desorganisatie	23
4.1.3 Correlatie sociale desorganisatie en jeugdoverlast	26
4.1.4 Controlevariabelen	26
4.2 Kwalitatieve resultaten	26
4.2.1 Kenmerken jeugdoverlast	27
4.2.2 Oorzaken jeugdoverlast	30
4.2.3 Advies aanpak jeugdoverlast	31
4.2.4 Sociale cohesie	32

5. Conclusie.....	32
5.1 Discussie.....	35
6. Beleidsadvies.....	36
7. Literatuur.....	38
8. Bijlagen	41
Bijlage 1. Interview topiclist	41
Bijlage 2. Logboek data opschonen.....	43
Bijlage 3. Codeboom Nvivo.....	44

1. Inleiding

Overlast is van alle tijden en vrijwel de gehele Nederlandse bevolking heeft hier ervaring mee (Akkersmans, 2017). Landelijk is dit terug te zien in de publieke opinie, politieke keuzes en beleid. In Nederland is een algemene dalende trend te zien in personen die overlast ervaren in de buurt, zowel sociale als fysieke overlast is afgenomen (CBS, 2017). Sociale overlast omvat volgens het CBS de volgende vormen van overlast: dronken mensen op straat; drugsgebruik of drugshandel; overlast door buurtbewoners; mensen worden op straat lastiggevallen; rondhangende jongeren (CBS, 2017). Deze laatste vorm, jeugdoverlast, heeft het grootste aandeel. Onder jeugdoverlast wordt verstaan: iedere melding bij de politie waarbij wordt geklaagd over jeugd, bijvoorbeeld: hangjeugd of geluidsoverlast door jeugd (Gemeente Eindhoven, z.d.). Uit de landelijke Veiligheidsmonitor blijkt dat vijf procent van de Nederlanders veel overlast van jongeren ervaart (CBS, 2017). Daarnaast heeft jeugdoverlast het grootste aandeel in de totale gemelde overlast (CBS, 2014). 25 tot 44-jarigen ervaren de meeste overlast in tegenstelling tot 65-plussers. Dit kan komen doordat deze groep zich meer begeeft in de openbare ruimte of in buurten wonen met meer jongeren, waardoor zij hier meer in aanraking mee komen (CBS, 2014). Ook zijn er verschillen tussen groepen op basis van een migratieachtergrond, opleidingsniveau en stedelijkheid (Akkermans, 2017).

In de gemeente Eindhoven is er een stijging van het aantal meldingen vanaf eind 2014 (Gemeente Eindhoven, z.d.). Daarnaast zijn er het afgelopen jaar signalen dat er jongeren zijn die Eindhovense wijken “terroriseren”. Door de toenemende ernst zijn deze jongeren in beeld gekomen bij de politie en gemeente (Omroep Brabant, 2017). 18 van de 116 Eindhovense buurten scoren op dit moment bovengemiddeld op het gebied van jeugdoverlast ten opzichte van het stedelijk gemiddelde (Gemeente Eindhoven, z.d.). Volgens de Veiligheidsmonitor 2016 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zit Eindhoven op het vlak van sociale en fysieke veiligheid op het landelijke gemiddelde, maar scoort wel slechter dan de rest van de regio Oost-Brabant (CBS, 2017). Dit is niet veranderd sinds 2012, maar is gebruikelijk voor grote steden (CBS, 2014). Hier wonen veel jongeren dicht op elkaar en zijn de onveiligheidsgevoelens vaak hoger dan in landelijke gebieden (van Noije, 2012).

De gemeente Eindhoven heeft eind 2017 doelen vastgesteld voor de komende vier jaar. Een algemeen doel is om informatie gestuurd te gaan werken. Men wil op een systematische manier werken, door trends op buurtniveau in kaart te brengen. Naast haar algemene visie om informatie gestuurd te gaan werken, zijn er een aantal prioriteiten die extra aandacht verdienen. Eén van de prioriteiten is de aanpak van jeugdoverlast (Gemeente Eindhoven, 2017).

Overlast is een probleem voor buurtbewoners, omdat dit de leefbaarheid in de buurt aantast (Akkermans, 2017). Een lage leefbaarheid kan gevolgen hebben voor woningcorporaties, potentiële bewoners en investeerders. Deze zullen last hebben van waardevermindering doordat minder mensen zich aangetrokken voelen om in de buurt te gaan wonen. Daarnaast kan overlast overgaan tot

serieuzere criminaliteit (Sampson & Raudenbush, 1999). De gemeente Eindhoven heeft verschillende preventieve en repressieve maatregelen. Huidige interventies zoals WIJ Eindhoven, Geestelijke gezondheidszorg Eindhoven (GGZE), jongerenwerkers en Jeugd In Beeld (JIB) zijn vooral gericht op individu, familie en groepsniveau. Een belangrijke rol is er voor de wijkcoördinatoren, zij zijn het aanspreekpunt van bewoners en professionals, op deze manier hebben zij een bemiddelende en signalerende rol met betrekking tot jeugdoverlast (Wegwijzer Jeugd en Veiligheid, 2013). Wat nog onderbelicht is in de aanpak van jeugdoverlast, is de invloed van de buurt en omgeving op het gedrag van jongeren en bewoners. Op dit niveau kunnen sociale en fysieke omgevingsfactoren de vatbaarheid op jongerenoverlast van een buurt inschatten. Deze risicofactoren zijn bijvoorbeeld de samenstelling van demografische kenmerken van bewoners en andere sociale en fysieke kenmerken. Door deze factoren te identificeren, kan dit handvatten bieden voor de gemeentelijke beleidsmakers. Deze hebben de mogelijkheid om een (nieuwe) buurt zodanig in te richten, dat er minder kans is op sociale desorganisatie. Ook kan er gewerkt worden aan de sociale controle in een buurt. Hoe dit mogelijk is en in hoeverre dit zinvol is, zal blijken uit dit onderzoek.

Vanuit de huidige literatuur kunnen er al uitspraken gedaan worden over mogelijke risicofactoren op buurtniveau. Dit wil zeggen dat voor potentiële daders de omgeving een rol speelt in de manier waarop zij zich gedragen. De sociale desorganisatietheorie stelt dat de sociale controle in een buurt overschrijdend gedrag tegen kan gaan. Grondleggers van de theorie, Shaw en McKay (1969), stellen dat een lagere sociale economische status, een lage residentiële stabiliteit en een hoge etnische heterogeniteit in de buurt bijdragen aan de kans op criminaliteit (Markowitz, Bellair, Liska, & Liu, 2001). Dit komt doordat deze factoren de sociale cohesie tussen bewoners aantasten, waardoor er minder sociale controle in een buurt is. Hierdoor hebben bewoners niet de kracht om zelf overschrijdend gedrag aan te pakken (Bursik, 1999). Dit gebrek van sociale controle is een mogelijke oorzaak van jeugdoverlast. Dit is net als criminaliteit overschrijdend gedrag. Het gebrek aan sociale controle is een gemis, want volgens Blokland (2010) blijkt dat juist het benaderen van jongeren een bijdragen kan leveren aan het tegengaan van jeugdoverlast. Naast sociale zijn er ook fysieke buurtkenmerken die een invloed kunnen hebben op menselijk gedrag. De broken windows theorie verklaart waarom de fysieke kenmerken van een buurt jeugdoverlast veroorzaken (Gau & Pratt, 2008). Hier wordt in het literatuuronderzoek verder op ingegaan.

Jeugdoverlast is te wijten aan individuele, familiäre en omgevingsfactoren (Tremblay & Craig, 1995). De omgevingsfactoren zijn ongrijpbaarder, omdat deze niet altijd direct waarneembaar zijn. Daarnaast is jeugdoverlast een subjectief begrip, omdat dit door iedereen anders ervaren kan worden. Lub en De Leeuw (2017) hebben een mixed method-onderzoek gedaan naar de veiligheidspercepties van bewoners in hun buurt. Uit het kwalitatieve analyse bleek dat er een ander beeld naar voren kwam dan uit de kwantitatieve analyse. Dit geeft aan dat wanneer het om veiligheidsgevoelens gaat, er kritisch gekeken moet worden naar onderzoeksmethoden en hoe kwantitatieve resultaten

geïnterpreteerd worden. Daarom is het belangrijk te begrijpen wat het beeld is achter de meldingen van jeugdoverlast en de mogelijke verklarende factor(en). Triangulatie door middel van een mix van kwalitatief- en kwantitatief onderzoek moet ervoor zorgen dat er betrouwbare resultaten gevonden worden. Wat er op dit moment nog mist is deze combinatie van onderzoek doen op het gebied van jeugdoverlast. Het is daarom nog onbekend wat voor soort overlast bewoners van Eindhoven ervaren en hoe zij dit ervaren. In dit onderzoek zal worden geanalyseerd welke buurtkenmerken een rol spelen in de verklaring van jeugdoverlast in Eindhoven. Daarnaast zal er verdiepend kwalitatief onderzoek gedaan worden.

1.1 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om een beter beeld te krijgen van jeugdoverlast in Eindhoven en uiteindelijk om tot een advies te komen waarmee de gemeente Eindhoven haar beleid m.b.t. jeugdoverlast kan verbeteren. Ten eerste moet dit onderzoek de gemeente een beter beeld geven van het fenomeen jeugdoverlast. Er is nog geen algemeen beeld van jeugdoverlast in Eindhoven. Er is weliswaar voldoende data aanwezig, deze zijn alleen nog niet samengevoegd tot stedelijk niveau, om er vervolgens uitspraken over te doen. Daarnaast is er de vraag hoe de overlast zich uit in de buurten. Er kunnen verschillende soorten overlast zijn die vervolgens weer door iedereen anders ervaren kunnen worden. Door dit op een kwalitatieve manier te onderzoeken, geeft dit een verdiepend beeld achter de kwantitatieve data. De eerste beschrijvende onderzoeksvraag luidt dan ook:

- *Hoe kenmerkt jeugdoverlast in Eindhoven zich?*

Deze beschrijvende vraag zal beantwoorden hoeveel jeugdoverlast er is in Eindhovense buurten vergeleken met andere grote steden. Als eerste zal er een statistische analyse gedaan worden om jeugdoverlast en gerelateerde kenmerken te beschrijven. Met de statistische analyse wordt gekeken naar het aantal meldingen in een buurt. In het kwalitatieve deel zal beschreven worden wat voor soort jeugdoverlast ervaren wordt. Niet alleen het type overlast zal beschreven worden, maar ook waar dit zich precies plaatsvindt en door wie.

Het tweede doel is om te kijken hoe het verschil in jeugdoverlast in Eindhoven verklaard kan worden. In de stad Eindhoven zijn er nog geen verklaringen bekend van jeugdoverlast op het gebied van de omgeving. Men weet nu nog niet wat de rol van de omgeving en buurtsamenstelling is. Er is al bekend wat mogelijke verklaringen van jeugdoverlast zijn, zoals de sociale desorganisatietheorie en de broken windows theorie. Deze zijn echter in de stad Eindhoven nog niet getest en in andere steden laten ze verschillende resultaten zien (Steenbeek & Hipp, 2011; Van Wilsem, Wittebrood & De Graaf, 2006; Leidelmeijer, Bogaers & Roet, 2010). De verklarende vraag luidt daarom:

- *Waarom is er verschil in de mate van jeugdoverlast tussen buurten?*

Verschillende risicofactoren zullen getest worden in relatie met jeugdoverlast in de stad Eindhoven. Aan de hand hiervan kan er verklaard worden waarom er verschil is tussen buurten in mate van

jeugdoverlast. De risicofactoren zijn gebaseerd op de sociale desorganisatietheorie en de broken windows theorie (Gau & Pratt, 2008). De stad leent zich met haar data goed om hier antwoord op te geven. Echter, er zitten aan de statistische analyse ook nadelen. Een construct als jeugdoverlast is gemeten door meldingen van jeugdoverlast, dit is een ervaring van bewoners die voor iedereen anders kan zijn. Daarom leent de mixed method-strategie de mogelijkheid om complexe concepten op een zowel kwantitatieve als kwalitatieve wijze te onderzoeken, dit biedt meer inzicht in het proces van het gedrag van jongeren tot en met de ervaring van overlast door bewoners. Voor zowel de verklarende als de beschrijvende onderzoeksvraag zullen daarom interviews gehouden worden.

Het derde doel is om handvatten te bieden aan de gemeente om vooral preventief te handelen. Op dit moment zijn er individuele, familiere en groepsaanpakken. Echter, de gemeente Eindhoven kan mogelijk ook handelen op niveau van de gehele buurt. De vraag op dit moment is op welk raakvlak de gemeente zich moet focussen. Wanneer er risicofactoren geïdentificeerd zijn kan hier beleidsmatig op ingespeeld worden. Door bepaalde buurtkenmerken te beïnvloeden of te beperken kan de sociale controle in stand gehouden worden. Dit kan een positieve bijdrage leveren aan het voorkomen van overlast van jongeren. Daarnaast kunnen er aan de hand van de risicofactoren trends in de gaten gehouden worden op buurtniveau. Dit geeft de gemeente de mogelijkheid om informatie gestuurd te werken. De laatste onderzoeksvraag luidt daarom:

- *Hoe kan de gemeente Eindhoven haar beleid m.b.t. jeugdoverlast verbeteren?*

Deze vraag zal beantwoord worden door de geteste risicofactoren. Ten eerste kan er antwoord gegeven worden op de vraag welke risicofactor een relatie heeft met jeugdoverlast. Daarnaast wordt er in het kwalitatieve deel antwoord gegeven hoe deze jeugdoverlast zich uit en hoe de buurt hier tegenaan kijkt. Dit geeft inzicht in de ernst en omvang van het probleem jeugdoverlast. Door de combinatie van de kwantitatieve- en kwalitatieve analyse heeft de gemeente Eindhoven meer inzicht in de ernst van jeugdoverlast in Eindhoven en worden mogelijke oorzaken en oplossingen van de overlast gegeven.

1.2 Relevantie

Jongeren zijn altijd al het onderwerp van gesprek geweest in buurten en wijken. Jeugdoverlast speelt een grote rol in de onveiligheidsgevoelens van buurtbewoners (Elffers & de Jong, 2004). Tijdens de middelbare schoolleeftijd zitten jongeren in een experimentele fase en dit kan zich uiten in gedragingen die overlast voor omwonenden zorgen (Ferweda & van Ham, 2017; Kinney, Brantingham, Wuschke, Kirk & Brantingham, 2008). Door veel gemeenten wordt gebruik gemaakt van buurthuizen, straatcoaches en andere voorzieningen die jeugdoverlast tegen moeten gaan. Wat relevant is voor de maatschappij is of deze overlast op een wellicht nog onbekende, goedkope preventieve manier aangepakt kan worden. Door risicofactoren te beïnvloeden kan de sociale controle in de buurt gestimuleerd worden. Dit kan door de risicofactoren te gebruiken voor vroege signalering. Dit is mogelijk een goedkope en effectieve aanvulling op individuele aanpakken van jeugdoverlast.

Ook sluit dit aan bij het doel van de gemeente om informatie gestuurd te werken. De vroege signalering kan gebeuren door trends in risicofactoren te volgen. Daarom kan dit onderzoek een bijdrage leveren aan beleidsmakers bij de gemeente Eindhoven om zo informatie gestuurd te werken.

Dit onderzoek kan een bijdrage leveren aan de academische wereld door het testen van de sociale desorganisatietheorie en de broken windows theorie. Omdat de omgeving hierbij centraal staat is de context belangrijk. Dit onderzoek kan bijdragen aan een antwoord op de vraag hoe toepasbaar de theorie is binnen de Nederlandse context. In Nederland hebben enkelen onderzoekers de sociale desorganisatietheorie getest. Deze gaven geen eenduidige resultaten. Zo vonden Leidelmeijer, Bogaers en Roet (2010) en Steenbeek en Hipp (2011) een relatie tussen een hogere etnische heterogeniteit en overlast. Van Wilsem, Wittebrood en De Graaf (2006) vonden deze relatie echter niet. Dit geeft aan dat er nog niet met zekerheid gezegd kan worden of dit opgaat voor Eindhovense buurten. Ook de broken windows theorie wordt getest in dit onderzoek. Verondersteld wordt dat fysieke verloedering een oorzaak is voor sociale desorganisatie in een buurt. Wanneer er verloedering of vervuiling in een buurt is, trekt dit ander overschrijdend gedrag aan. Men kan het gevoel krijgen dat normen niet worden nageleefd, omdat sociale controle ontbreekt. Hierdoor is de kans op grotere wanorde groter dan in een buurt waar veel sociale controle is en normen niet worden overschreden. Overschrijdend gedrag en criminaliteit kunnen niet los van elkaar gezien worden. Dit zijn beide fenomenen die voortkomen uit processen op buurtniveau (Gau & Pratt, 2008). Daarom is het relevant om deze fysieke factor ook te testen in relatie met jeugdoverlast. De methode van dit onderzoek zal ook een antwoord geven in hoeverre de statistische analyse een goed beeld laat zien van een buurt. Door het afnemen van interviews met professionals en andere betrokkenen wordt duidelijk wat het beeld is achter de statistische analyse. Aan de hand hiervan kan ook de relevantie van de sociale desorganisatietheorie met betrekking tot jeugdoverlast vastgesteld worden. Al eerder bleek dat het nuttig kan zijn om een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van veiligheidsgevoelens te doen. Zo bleek uit onderzoek van Lub & de Leeuw (2017) dat hun kwalitatieve analyse een genuanceerder beeld gaf van veiligheidsgevoelens na het doen van een kwantitatieve analyse. Daarom is het relevant om dit mixed method-onderzoek te doen naar ervaren jeugdoverlast door bewoners.

1.3 Begripsbepaling

Jeugdoverlast kan gezien worden als een subjectief begrip, wat door de een ervaren wordt als overlast kan voor een ander geen probleem zijn. Meldingen van jeugdoverlast worden wel geregistreerd bij de politie. Enkele voorbeelden van gedragingen die door buurtbewoners als overlast ervaren worden zijn: jongeren die lawaai maken met brommers, onder invloed zijn, groepsvorming, vernieling en afval op de grond gooien (Politie, z.d.). Met *sociale desorganisatie* wordt een situatie bedoeld waar een gemeenschap niet in staat is gedeelde waarden te creëren en te handhaven. Sociale organisatie en sociale desorganisatie kunnen gezien worden als twee einden van een continuüm als meetlat voor de

sociale controle binnen een gemeenschap (Sampson & Groves, 1989). Volgens verschillende auteurs zijn jongeren van middelbare schoolleeftijd en adolescenten de grootste risicogroep (Ferweda & van Ham, 2017; Kinney, Brantingham, Wuschke, Kirk & Brantingham, 2008). Dit komt door de veranderende sociale bindingen van jongeren van deze leeftijd. Er is geen duidelijke afbakening van de leeftijd van de adolescentiefase. Omdat het aandeel jongeren worden gebruikt om te controleren op jeugdoverlast, is ervoor gekozen om een zo ruim mogelijke leeftijdscategorie te gebruiken. Wanneer het over *jongeren* gaat in dit onderzoek, worden jongeren bedoeld van de leeftijd van 10 tot 29 jaar.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk zal er worden ingegaan op de theoretische achtergrond van het onderzoek, hier zullen de hypothesen onderbouwd worden. Ook worden vergelijkbare onderzoeken besproken. Daarna volgt een beschrijving van de data die gebruikt worden en hoe deze verkregen en gebruikt zijn. Ook wordt er verantwoord waarom er gekozen is voor een mixed method-onderzoek. In hoofdstuk vijf zullen de resultaten uitgebreid besproken worden. Kwantitatieve en kwalitatieve data zullen naast elkaar gelegd worden en elkaar aanvullen. Als laatste volgen de conclusie en discussie met daarop volgend beleidsadvies.

2. Theoretische achtergrond

In dit hoofdstuk zal de theoretische achtergrond van het onderzoek besproken worden. Als eerste wordt er een overzicht gegeven van wat er al bekend is over oorzaken van jeugdoverlast. Daarna volgen aanvullende theorieën die kunnen helpen om jeugdoverlast te verklaren door een breder beeld te geven van sociale desorganisatie in een buurt. Tot slot worden enkele onderzoeken aangehaald die in Nederland de sociale desorganisatietheorie hebben getest.

2.1 Literatuurstudie antisociaal gedrag van jongeren

Overlast gevend gedrag van jongeren kan vanuit verschillende hoeken verklaard worden. Er zijn verklaringen op het gebied van economische-, biologische- en omgevingsfactoren (Gottfredson & Hirschi, 1990). Tremblay en Craig (1995) geven een overzicht van literatuur over risicofactoren die antisociaal gedrag veroorzaken bij jeugd. Zij onderscheiden drie categorieën als het gaat om verklaringen van antisociaal gedrag bij jeugd. Ten eerste zijn er individuele factoren, dit zijn bijvoorbeeld agressiviteit en hyperactiviteit. Een individu heeft zijn eigen omgeving, maar hoe diegene hier mee omgaat is afhankelijk van zijn of haar genen. Adoptiestudies wijzen uit dat adoptiekinderen van criminele biologische ouders eerder crimineel gedrag vertonen dan adoptiekinderen van biologische ouders die geen crimineel verleden hebben. Ten tweede zijn er factoren op familieniveau.

Matige supervisie, geen discipline en afwijzing zijn goede voorspellers van antisociaal gedrag. Het antisociaal gedrag van adolescenten kan dus voorspeld worden aan de hand van kenmerken van familie en gedrag van het kind (Tremblay & Craig, 1995).

Ten derde zijn er omgevingsfactoren, wanneer er gecontroleerd wordt op de antecedenten van de biologische ouders, blijkt de omgeving een grote rol te spelen. Onder andere buurten met sociale desorganisatie, slecht georganiseerde scholen en omgang met leeftijdsgenoten die afwijkend gedrag vertonen, voorspellen antisociaal gedrag. Deze laatste factor speelt voornamelijk een grote rol bij de ontwikkeling van adolescenten (Erwin, 1998). Wanneer zij zich conformeren tot de groepswaarden en normen, krijgen jongeren erkenning en waardering van de groep. Dit zorgt vervolgens voor een positief zelfbeeld (Erikson, 1968). Als jongeren het gevoel hebben bij een groep te horen, vergroot dit hun zelfvertrouwen (Soares, 2000). Wanneer het gaat om sociale controle geven Sampson en Laub (2003) een uitleg waarom de sociale controle de kans op crimineel gedrag kan verlagen. Deze sociale controle komt voort uit sociale bindingen en bestaat uit mogelijke sancties als gevolg van de sociale controle. Het gaat hierbij dus niet om de binding die jongeren hebben met de maatschappij, maar de maatschappij die jongeren ervan weerhoudt deviant gedrag te vertonen. Dit geeft aan dat de buurt waar jongeren wonen een rol speelt en afhangt van de sociale cohesie tussen bewoners.

Nog specifiekere dan verklaringen op buurtniveau, zijn die van een faciliterende rol van een eigen ruimte. Jongeren hebben behoefte aan een ontmoetingsplek, deze wordt gebruikt omdat er dan geen afspraken gemaakt hoeven worden. Daarnaast is de ontmoetingsplek een gebied waar geen controle is. Jongeren zijn thuis en op school altijd onderhevig aan controle, de ontmoetingsplek biedt ze een moment van ontspanning zonder controle (Hall, Coffey & Williamson, 1999; RMO, 2008). Deze zone wordt ervaren als een zone van vrijheid (Hazekamp, 1985). Ook Hoeben en Weerman (2014) stellen dat overlast van jongeren samenhangt met een gebrek aan sociale controle op een plek. Hoe meer mensen toegang hebben tot een locatie, hoe minder mensen zich verantwoordelijk voelen. Daarom is er minder sociale controle op openbare plekken zoals parken. De behoefte aan de vrije zone met een gebrek aan sociale controle is niet de enige reden dat er overlast kan ontstaan. Jongeren hebben meer vrije tijd dan werkende ouderen. Deze vrije tijd moeten zij zien in te vullen met activiteiten, dit lukt niet altijd. Meerdere onderzoeken laten zien dat jongeren kampen met een tekort aan mogelijkheden om zich te vermaken (Hakkert, 1998; Hall et al., 1999). Ook blijkt de ruimtelijke omgeving niet altijd mogelijkheden te bieden (RMO, 2008). De combinatie van jongeren die (te) veel tijd hebben in een ruimte die geen vermaak biedt, is een risico voor overlast (Hakkert, 1998).

2.2 Sociale desorganisatie

Wanneer het gaat om omgevingstheorieën, is de sociale desorganisatietheorie de meest geschikte theorie wanneer het gaat om de relatie tussen jeugdoverlast en omgevingsfactoren (Shaw & McKay, 1969). De theorie verklaart waarom in sommige buurten meer criminaliteit en overlast is dan andere

buurten. In de theorie wordt vooral de focus gelegd op sociale controle als indicator van sociale organisatie in een gemeenschap of buurt. Met sociale desorganisatie wordt een situatie bedoeld waar een gemeenschap niet in staat is gedeelde waarden te creëren en te handhaven. Sociale organisatie en sociale desorganisatie kunnen gezien worden als twee einden van een continuüm als meetlat voor de sociale controle binnen een gemeenschap. De theorie gaat ervan uit dat een gebrek aan sociale cohesie in een buurt kan leiden tot overlast. Enkele voorbeelden van overlast zijn groepsvorming, geluidshinder of onbekende mensen in de buurt. Door sociale cohesie in een buurt is er sociale controle, wat ervoor zorgt dat bewoners zelf afwijkend gedrag kunnen aanpakken. Sociale controle wordt gezien als de kracht om vrijwillig en collectief een bepaald doel te reguleren. Een lage sociale controle is een voorspeller van overlast en criminaliteit in een buurt (Beckett & Herbert, 2008). Wanneer bewoners elkaar niet kennen, er weinig onderling vertrouwen is en de regels niet duidelijk zijn, is de waarschijnlijkheid dat deze bewoners samen overlast aanpakken klein. Deze sociale controle hoeft niet per se te bestaan uit het benaderen van jongeren die overlast plegen. Bewoners kunnen zich bijvoorbeeld ook organiseren in de vorm van een buurtpreventieteam of gezamenlijk hulpinstanties aanspreken.

Om sociale controle uit te oefenen moet er enige mate van sociale cohesie zijn. Dit impliceert dat er sociale organisatie is in een buurt (Shaw & McKay, 1969; Markowitz, Bellair, Liska, & Liu, 2001). De buurt kan, afhankelijk van de mate van sociale controle, overlast gevend gedrag van jeugd handhaven/beperken. Doordat de theorie verklaart waarom buurten vatbaar zijn voor afwijkend gedrag en de directe link met overlast gevend gedrag, is gekozen voor de sociale desorganisatietheorie. Daarnaast is er in de gemeente Eindhoven al een persoons- en groepsgerichte aanpak. Inzichten in de omgevingsfactoren ontbreken nog.

De grondleggers van de sociale desorganisatietheorie zijn Shaw en McKay (1969). Hun gedachte was dat in buurten met een slechte economische status er mensen vertrekken naar betere buurten die zich dit kunnen veroorloven. Doordat er telkens grote groepen nieuwe mensen in een buurt komen wonen, is het lastig om sociale controle op te bouwen. Nieuwe bewoners hebben niet genoeg tijd om gedeelde normen en waarden over te nemen, omdat de buurt te snel verandert. Uit onderzoek van Sampson, Morenoff & Earls (1999) blijkt dat een hoge concentratie van sociaaleconomische achterstand samenhangt met een lage gedeelde controle op elkaars kinderen. Ook zijn bewoners die overblijven in een slechte buurt ongeïnteresseerd in de buurt, omdat ze zo snel mogelijk willen vertrekken naar een betere buurt. De mate waarin er mutaties zijn in een buurt wordt ook wel de residentiële stabiliteit genoemd en is na de sociaaleconomische status de tweede factor in de theorie van Shaw en McKay (1969). Een hoge residentiële stabiliteit zorgt ervoor dat er meer mensen zijn die binding met hun buurt hebben. Dit komt, omdat ze meer tijd hebben om een sociaal netwerk op te bouwen in de buurt. Hierdoor is er meer sociale organisatie mogelijk, waardoor er een grotere kans is

dat er sociale controle wordt uitgeoefend in de buurt. De sociale controle kan er vervolgens weer voor zorgen dat er minder jeugdoverlast plaats vindt (Markowitz, Bellair, Liska, & Liu, 2001).

De derde factor is etnische heterogeniteit. Dit zou de sociale controle bemoeilijken doordat er een moeizame communicatie is (Steenbeek en Hipp, 2011; Markowitz et al., 2001). Wanneer er moeizame communicatie is, is het lastig om een sociaal netwerk op te bouwen. Dit fenomeen zou vooral plaatsvinden in buurten van grote steden, zoals de economisch zwakkere buurten in Chicago rondom het centrum (Shaw & McKay, 1969). De eerdergenoemde factoren kunnen zorgen dat een buurt minder weerstand heeft tegen afwijkende gedrag. Daarom kunnen de volgende drie hypothesen gesteld worden:

- *H1.1: Een lage sociaaleconomische klasse, leidt tot een lagere sociale controle.*
- *H1.2: Hoge residentiële stabiliteit, leidt tot een lagere sociale controle.*
- *H1.3: Hoge etnische heterogeniteit, leidt tot een lagere sociale controle.*

2.2.1 Aanvullende factoren sociale desorganisatietheorie

Er zijn enkele auteurs die aanvullende factoren hebben toegevoegd aan de sociale desorganisatietheorie die de cohesie en daarmee de sociale controle zouden aantasten. Zo is bekend dat éénoudergezinnen moeite hebben met supervisie houden op hun kinderen en leeftijdgenoten, omdat ze hiervoor minder tijd hebben of een voorbeeldfiguur afwezig is. Een tweeoudergezin heeft niet alleen meer oog voor hun eigen kind, maar ook voor de activiteiten die zich in de buurt afspelen, en zo is er minder sociale controle. Een buurt met veel alleenstaande ouders zou daarom een grotere kans kunnen hebben op overlast gevende jeugd (Sampson & Groves, 1989). De mate van stedelijkheid kan ook bijdragen aan meer sociale desorganisatie. Vergeleken met landelijke gebieden is in stedelijke gebieden minder sociale controle. Dit komt doordat daar minder lokale vriendschappen zijn. Daar zouden buurtbewoners namelijk elkaar minder goed kennen en zich minder verbonden voelen met de buurt. Hierdoor is er minder sociale cohesie en daardoor minder sociale controle, dan in landelijke buurten (Sampson en Groves, 1989). Op basis van deze aanvullende factoren, kunnen de volgende hypothesen worden opgesteld:

- *H2.1: Meer éénoudergezinnen, leidt tot een lagere sociale controle.*
- *H2.2: Een hogere stedelijkheid, leidt tot een lagere sociale controle.*

Steenbeek en Hipp (2011) zien een rol van participatie in buurtorganisaties. Zij stellen dat van een bewoner die participeert in de buurt verwacht wordt dat hij of zij meer sociale controle uitoefent. Daarom kan de mate waarin buurtbewoners participeren in buurtorganisaties ervoor zorgen dat er van hen ook wordt verwacht om collectieve problemen aan te pakken. Ook Sampson en Groves (1989) en Bruinsma (2013) hebben de sociale desorganisatietheorie getest, met als aanvullende factor de mate van participatie van bewoners. Op gemeenschapsniveau is de factor participatie toegevoegd. Buurtparticipatie en vrijwilligerswerk reflecteren de sociale organisatie in de buurt. Dit is dus het

andere eind van het continuüm, waar sociale controle zit. De sociale organisatie maakt bewoners beter in staat om zelf gemeenschappelijke problemen aan te pakken. Daarom kan de volgende hypothese gesteld worden:

- *H2.3: Meer participatie in de buurt leidt tot een hogere sociale controle.*

2.2.2 Broken windows theorie

De broken windows theorie stelt dat sociale desorganisatie in een buurt een gevolg is van de perceptie van de burgers en de mate van sociale controle. Het verschil met de klassieke sociale desorganisatietheorie is dat men hier uitgaat van fysieke kenmerken, in tegenstelling tot kenmerken van personen of gedrag. Sociale desorganisatie ontstaat vanuit de perceptie van sociale controle. Wanneer bewoners visueel opmerken dat er normen overschreden worden, zoals graffiti en vernieling, geeft dit het idee dat er geen sociale controle is. Hierdoor is de barrière om norm overtredend gedrag te tonen lager. Door dit mechanisme kan fysieke verloedering een oorzaak zijn van verdere normovertreding zoals overlast door jeugd. Zij kunnen het idee krijgen dat niemand in hun omgeving correctief op zal treden, omdat in de buurt al eerder normen zijn overtreden (Gau & Pratt, 2008).

Daarom wordt de volgende hypothese verwacht:

- *H2.4: Meer fysieke verloedering in een buurt, leidt tot minder sociale controle.*

In figuur 1 is een schematische weergave te zien van de theorie met uitbreiding van aanvullende risicofactoren. Na het testen van de buurtkenmerken, wordt er getest in hoeverre er een relatie is tussen de sociale desorganisatie en de mate van jeugdoverlast. Wanneer de theorie relevant is, wordt de volgende hypothese verwacht:

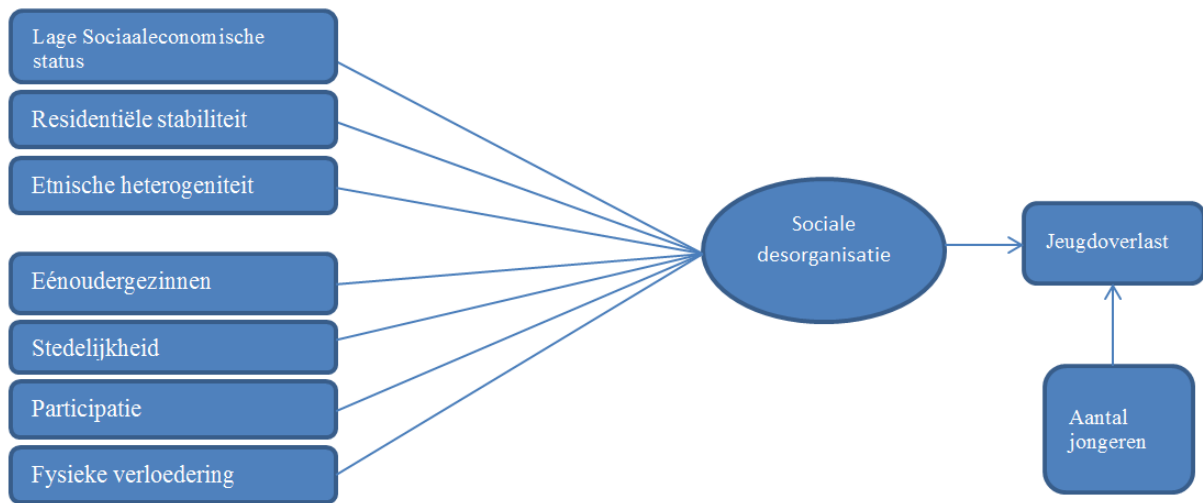
- *H3: Meer sociale desorganisatie, leidt tot meer jeugdoverlast.*

2.2.3 Controlevariabelen: aandeel jongeren

Volgens verschillende auteurs zijn adolescenten de grootste risicogroep (Ferweda & van Ham, 2017; Kinney, Brantingham, Wuschke, Kirk & Brantingham, 2008). Dit komt door de veranderende sociale bindingen van jongeren van deze leeftijd. Tijdens de middelbare school neemt de invloed van ouders af en neemt de invloed van leeftijdsgenoten toe. Ook hebben ze in deze fase de neiging om nieuwe ervaringen en plekken te ontdekken. Mensen met een dagbesteding hebben minder vrije tijd om zich hier mee bezig te houden. Aan de andere kant zijn adolescenten de groep die het meest overlast ervaren van jongeren. Dit komt mogelijk omdat zij zich vaker begeven in openbare ruimten, waardoor er meer overlast vastgesteld kan worden (van Noije, 2012). Daarom kan de volgende hypothese gesteld worden:

- *H4: Er is een relatie tussen het aantal jongeren en de mate van jeugdoverlast.*

Figuur 1. Conceptueel schema buurtkenmerken en jeugdoverlast

2.3 De Sociale desorganisatietheorie in Nederland

Ondanks dat de theorie voornamelijk gebaseerd is op de situatie in buurten in Chicago, is deze theorie ook meerdere keren in Nederland getest. Hierbij werden aanvullende factoren getest die relatie hebben met cohesie en sociale controle. Zo hebben Steenbeek en Hipp (2011) een longitudinaal onderzoek gedaan in 74 Utrechtse buurten naar de sociale desorganisatie. Zij onderzochten of in een tijdspanne van 10 jaar, sociale cohesie daadwerkelijk leidt tot minder sociale desorganisatie. Er werd onderscheid gemaakt tussen gevoel van verantwoordelijkheid voor de buurt en daadwerkelijke gedragingen van sociale controle. Er is op buurtniveau geanalyseerd en gebruik gemaakt van surveydata van het Nieuw Utrechts Peil. Deze data zijn verzameld tussen de jaren 1996 en 2006. Hun eerste conclusie is dat desorganisatie zelf leidt tot residentiële instabiliteit en daardoor een afbreuk doet op de sociale controle in een buurt. Ook vonden zij steun voor het idee dat een hogere etnische heterogeniteit bijdraagt aan meer sociale desorganisatie in de buurt. Hogere sociale economische status en een hogere sociale cohesie verhoogde het potentieel voor sociale controle. Het potentieel op sociale controle verhoogde niet de daadwerkelijk sociale controle. Als laatste vonden ze dat desorganisatie in de buurt leidt tot minder potentiële sociale controle, meer daadwerkelijke sociale controle, maar zorgde niet voor meer sociale cohesie. De algemene conclusie is dat de effecten vooral veroorzaakt worden door de residentiële instabiliteit. Hierdoor vertrekken bewoners die potentieel actief aan de buurt willen werken. Van Wilsem, Wittebrood & De Graaf (2006) hebben onderzoek gedaan onder 527 gemeenten in Nederland, dit is 98 procent van alle gemeenten. Zij gebruikten survey data van de Politie Populatie Monitor, waar 69.819 respondenten ondervraagd zijn. Zij stelden vast dat er in buurten waar veel nieuwe inwoners waren, er minder sociaal contact is. Daardoor was er minder sociale controle en is de kans op crimineel gedrag groter, ditzelfde gold voor residentiële instabiliteit. Ook was er een effect te zien van het aandeel niet-westerse allochtonen en de kans op slachtofferschap. Er was geen effect gevonden van de sociaaleconomische status op criminaliteit. Als

laatste suggereren ze dat het idee van sociale controle niet alleen op buurtniveau ligt, maar dat het een probleem is van druk bevolkte steden met veel bewoners met een hoog inkomen. Hier is over het algemeen weinig sociale controle, waardoor de kans op slachtofferschap toe neemt. Ook uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat de sociale cohesie afneemt naarmate stedelijkheid toeneemt. Dit blijkt in heel Nederland het geval te zijn (CBS, 2017). Het Research Instituut Gebouwde Omgeving heeft in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gekeken naar de relatie tussen omgevingsfactoren en jeugdoverlast in Den Haag. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van data van Woononderzoek Nederland, waar 9000 respondenten aan mee deden. Hierin geven bewoners aan hoe zij hun woonomgeving ervaren, daarnaast zijn er inspecties gedaan in de buurt om te kijken in welke staat deze zijn. Uit deze analyse bleek dat verloedering, zoals vernieling, vervuiling en leegstand samenhangen met jeugdoverlast. Hieruit bleek dat mensen met een hogere inkomensklasse gevoeliger zijn voor overlastsituaties. Tevens is er ondersteuning gevonden voor het idee dat onderlinge contacten, ofwel sociale cohesie, in relatie staat met minder jeugdoverlast (Leidelmeijer, Bogaers & Roet (2010)). Er is sterk bewijs dat het ervaren van jeugdoverlast samenhangt met het aandeel bewoners met niet-Nederlandse afkomst. Wat betreft de sociaaleconomische status van bewoners blijkt dat vooral een menging van hogere en lagere-inkomensgroepen gepaard gaat met overlast. Als laatste was er significant meer jeugdoverlast bij buurten met een hoger aandeel jongeren (Leidelmeijer, Bogaers & Roet (2010)).

3. Methoden

3.1 Data

Om dit onderzoek uit te voeren zijn kwantitatieve en kwalitatieve data over jeugdoverlast nodig. De data die gebruikt worden in dit onderzoek komen van verschillende bronnen. Alle kwantitatieve data zijn via openbare bronnen verkregen en zijn niet privacygevoelig. De analyses worden op buurt- of stadsniveau gehouden en zullen daarom niet de privacy van individuen aantasten. De data zijn afkomstig van de nationale politie, het CBS en de afdeling Business Intelligence van de gemeente Eindhoven. Het kwalitatieve deel van dit onderzoek zal bestaan uit een omschrijving van het fenomeen jeugdoverlast in Eindhovense buurten. Deze data zullen verzameld worden aan de hand van interviews met betrokkenen met betrekking tot dit onderwerp. Hierbij is vooraf gekeken naar respondenten die relevante informatie hebben en via een sneeuwbalmethode naar andere respondenten worden gezocht. De interviews zullen geanonimiseerd worden om de integriteit en privacy van de geïnterviewde te waarborgen. Er is voor gekozen om data van de jaren 2014 tot en met 2017 mee te nemen. In deze jaren zijn voor elke variabele data te vinden.

Data Eindhoven

In Eindhoven zijn zeven stadsdelen en 116 buurten. In het jaar 2017 zijn er 82 buurten mee genomen in het onderzoek, deze hadden gemiddeld 2557 inwoners. De kleinste buurt heeft 225 inwoners en de grootste 7193. Er zijn 20 buurten niet mee genomen in de analyse, dit komt omdat de sociale desorganisatietheorie zich focust op woonbuurten. Buurten met een andere functie of met minder dan 200 inwoners voldeden niet aan de criteria. In bijlage 5 is een overzicht te zien van de uitgesloten buurten.

3.2. Analyse

Dit onderzoek zal gebruik maken van een mixed method-strategie. Dit betekent een kwalitatieve follow-up strategie (Morgan, 1998). De basis is een kwantitatieve analyse met daarna een kwalitatieve aanvulling. De meerwaarde van deze methode ligt in de verheldering en interpretatie van de statistische analyse. Bryman (2006) geeft een aantal redenen in welke situatie mixed method geschikt is. In dit onderzoek zal dat voor een deel triangulatie zijn, een aantal complexe variabelen zoals jeugdoverlast, cohesie en sociale controle worden op twee manieren gemeten. Een tweede reden is het verduidelijken en verdiepen van kwantitatieve resultaten. Interviews met betrokkenen kunnen een verdiepend beeld geven van de mogelijke samenhang die getest wordt op een kwantitatieve wijze. De term 'overlast' is een erg complex begrip wat meerdere gedragingen kan betekenen. Ook de constructen sociale cohesie en sociale controle kunnen meerdere aspecten omvatten. Daarom is een follow-up-strategie (Morgan, 1998) geschikt om deze concepten en relaties te verhelderen en de diepte in te gaan.

Als eerste zal er een kwantitatieve analyse gedaan worden met behulp van SPSS. De weergegeven resultaten zijn van analyses over het jaar 2017. Om de betrouwbaarheid te waarborgen zal elke test ook uitgevoerd worden over de jaren 2014 t/m 2016, afwijkende resultaten zullen vermeld worden. In tabel 1 is een overzicht te vinden van alle gebruikte variabelen. Wat opvalt is dat er weinig spreiding is binnen de sociale cohesie. Bij de residentiële stabiliteit valt op dat er een buurt is waar meer mensen zich hebben gehuisvest en zijn vertrokken dan er in de buurt woonden.

Voor de regressieanalyse is er eerst een bivariate analyse gedaan, waar belangrijke resultaten uit gehaald worden en om relaties tussen variabelen te laten zien. Daarna volgt een regressieanalyse, in de criminologie is een lineaire regressie een geschikte methode om fenomenen te verklaren (Bijleveld & Commandeur, 2009)

Daarnaast zal dit de selectie van een buurt bepalen waar het kwalitatieve deel zich op gaat richten. Deze buurt wordt geselecteerd op basis van verwachtingen die niet zijn uitgekomen met betrekking tot de verwachte samenhang van buurtkenmerken en jeugdoverlast. Een andere selectiemethode is nodig wanneer er geen significante resultaten gevonden worden. In deze situatie zal in samenspraak met experts binnen de gemeente Eindhoven een keuze gemaakt worden. Er zal

gekeken worden naar verschillen tussen buurten waar relatief veel overlast is of wordt verwacht. Het kwalitatieve deel zal helpen verklaren waarom de verwachte relatie niet aanwezig is.

Tabel 1

Beschrijvende tabel van gebruikte variabelen (N=82)

	Min	Max	Gemiddelde	SD
<i>Afhankelijke variabele</i>				
Jeugdoverlast per 1000 inw.	.66	32.76	4.89	4.42
<i>Onafhankelijke variabelen</i>				
Sociale cohesie (1-10)	4.6	7.1	5.95	.56
% Residentiële stabiliteit	12.71	142.67	35.02	22.75
% Heterogeniteit	2.6	38.7	18.08	9.35
Stedelijkheid (1-5)	2	5	4.29	.81
% Eénoudergezinnen	1,1	13.2	6.36	2.85
% Lage SES	.50	18.50	6.31	3.85
% Participatie	37	60.67	48.94	4.36
% Fysieke verloedering	12	41	24.23	6.17
<i>Controlevariabelen</i>				
% 10-14 jaar	1	9.40	4.58	1.87
% 15-19 jaar	.86	9.55	4.99	1.62
% 20-24 jaar	1,06	24.03	8.22	4.71
% 25-29 jaar	1.16	39.16	9.35	6.06

3.2.1 Interviews

Om de kwantitatieve analyses te ondersteunen, zijn er interviews afgenomen met (ervarings)deskundigen. Deskundigen op het gebied van jeugdoverlast zijn gebiedscoördinatoren,

jeugdwerkers, buurtpreventieteams, (jeugd)buitengewoon opsporingsambtenaren(boa) en wijkagenten. Deze zullen over de gekozen buurten een beeld kunnen schetsen en uit kunnen leggen waar en hoe de jeugdoverlast zich uit. Een gebiedscoördinator is een medewerker van de gemeente Eindhoven en is het aanspreekpunt voor alle zaken die van belang zijn voor meerdere bewoners van een buurt. De gebiedscoördinator werkt samen met woningcorporaties, bewoners(organisaties), welzijnsinstanties etc. (Onsplatform, z.d.). Een jeugdwerker heeft als doel jongeren te begeleiden met kansen pakken in hun leven. Ook proberen ze probleemsituatie zoals een uithuisplaatsing of overlast te voorkomen en aan te pakken. Daarom hebben zij een directe relatie met jeugd en hun omgeving (Dynamo, z.d.). Een buurtpreventieteam is een initiatief van bewoners of vanuit de gemeente, zij hebben als functie op preventief en repressief op te treden bij criminaliteit in de buurt. Dit doen zij door te surveilleren door hun buurt (CCV, z.d.). Een boa heeft de functie om bepaalde strafbare feiten op te sporen. Daarnaast hebben ze een sociale functie door het handhaven van de openbare orde. Hiermee zijn een aanvulling en ondersteuning van de politie (Politie, z.d.). In tabel 2 is te zien dat de participanten uit verschillende buurten komen, een uitspraak die zij doen heeft dus alleen betrekking op de desbetreffende buurt. Tot slot kan er gekeken worden of er verschillen zijn tussen de kwantitatieve en kwalitatieve data.

Tabel 2

Overzicht participanten met functie

Buurt	Functie
Blixembosch-Oost	Buurtprevent
Hanevoet	Buurtprevent
Kruidenbuurt	Jeugdwerker
Kruidenbuurt	Buurtprevent
Kruidenbuurt	Gebiedscoördinator
Limbeek-Zuid	Jeugdwerker
Woenselse Heide	Buurtprevent
Woenselse Heide	Boa
Woenselse Heide	Boa
Woenselse Heide	Jeugboa

3.2.2 Interview richtlijn

Voor het houden van de interviews is er een richtlijn opgesteld om volgens een vast principe te werken. Alle vragen die gesteld worden zijn in dienst van de twee hoofdonderzoeksvragen.

- *Hoe kenmerkt jeugdoverlast in Eindhoven zich?*

- *Welke verklaringen zijn er voor overlastgedrag door jongeren?*

De populatie van dit deelonderzoek bestaat uit experts die kennis hebben van het algemene beeld van een buurt en specifiek van het onderwerp jeugdoverlast. Dit zijn in eerste instantie gebiedscoördinatoren. Door middel van de sneeuwbalmethoden kunnen zij andere belanghebbenden noemen die kennis hebben van jeugdoverlast in Eindhoven. Er wordt verwacht dat er rond de 10 interviews nodig zijn. Dan zijn er voor ieder type participant minstens twee interviews gedaan. Meer dan 10 interviews is gezien de onderzoekstijd niet haalbaar.

Structuur interview:

- Uitleg doel, tijdsduur, anonimiteit.
- Informed consent (vastgelegd op memo)
- Inhoud van het gesprek volgens topiclijst (zie bijlage 1)
- Toestemming voor gebruik en opname van gesprek.
- Afsluiting: samenvatting, verificatie, toevoegingen.

Alle interviews worden volledig getranscribeerd, geanonimiseerd en verwerkt in Nvivo. Met dit hulpmiddel is het mogelijk om een overzichtelijk beeld te creëren van het kwalitatieve onderzoek. Volgens eenzelfde structuur kunnen zo overeenkomsten en verschillen in kaart gebracht worden. De evaluatie zal bestaan uit een vergelijking van de kwalitatieve en de kwantitatieve data. Dit zal gebeuren in overleg met collega's bij de gemeente Eindhoven.

3.2.3 Coderen

De interviews zullen aan de hand van het analyseprogramma NVivo 11.4 verwerkt worden. Hiervoor is een codeboom gemaakt die aansluit bij de concepten van de onderzoeksvragen. In bijlage 3 is de volledige codeboom met referenties te vinden. De interviews worden op een gestructureerde manier gecodeerd, dit is volgens Saldaña (2015) de meest geschikte strategie om interviewtranscripten te coderen. Deze manier is gebaseerd op de relatie met een topic of onderzoeksvraag. Deze topics worden verrijkt door meerdere bronnen, waardoor een gedetailleerde analyse mogelijk is.

3.3 Operationalisering

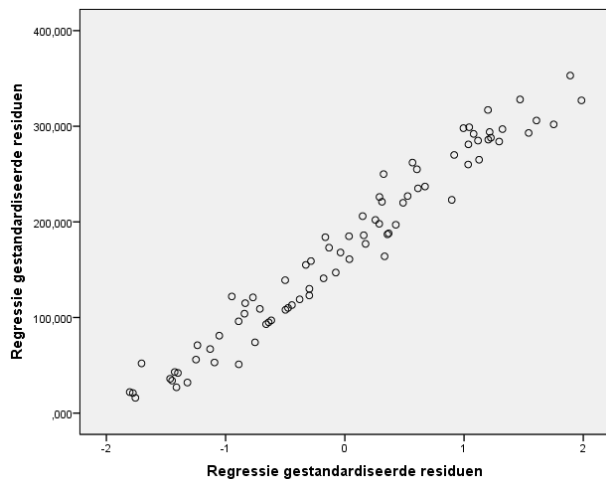
In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van de gebruikte variabelen. Deze zijn overgenomen van een bestaande bron of zijn aangepast, zodat ze in een regressie gebruikt kunnen worden.

3.3.1 Jeugdoverlast

De afhankelijke variabele *jeugdoverlast* is het aantal meldingen van ervaren overlast van jeugd per 1000 inwoners van een buurt. Dit betreft meldingen bij de politie waarbij 82 buurten zijn meegenomen. Onder overlast wordt verstaan: iedere melding bij de politie waarbij wordt geklaagd over jeugd, bijvoorbeeld: hangjeugd, geluidsoverlast door jeugd. Om een regressie uit te voeren moet de afhankelijke variabele voldoen aan drie aannames. Deze worden op volgorde waarin de aannames

belangrijk zijn besproken. Om de afhankelijkheid van de residuen te testen is er een Durbin Watson test uitgevoerd, deze lag dichterbij de 2 (2,072) dan de 0 en 4. Er mag dus vanuit gegaan worden dat de residuen onafhankelijk zijn (Bijleveld & Commandeur, 2009). De tweede aanname is die van homoscedasticiteit. Zoals te zien in figuur 2, zijn de residuen homogeen verdeeld. Hiermee voldoet de afhankelijke variabele aan de tweede aanname.

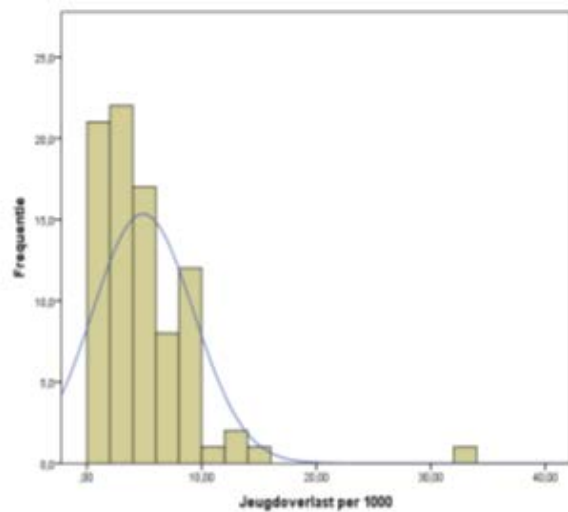
Figuur 2. Homoscedasticiteit afhankelijke variabele jeugdoverlast

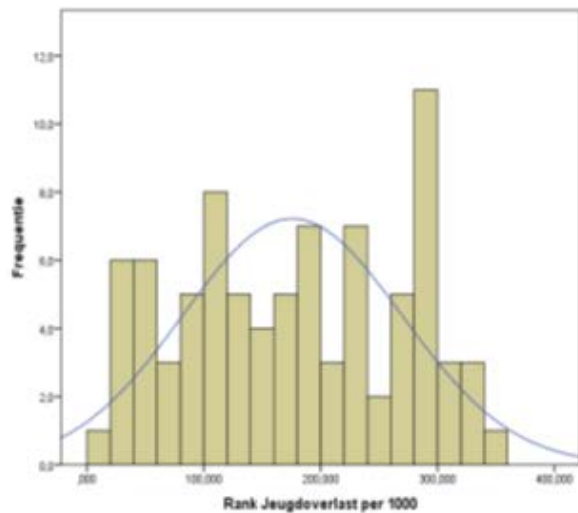
De derde en laatste aanname is die van normaliteit. In eerste instantie is de variabele erg rechtsscheef verdeeld zoals te zien in figuur 3. Om te beslissen of de variabele gebruikt kan worden is er getest op skewness. *Jeugdoverlast per 1000* heeft een skewness van 3.272 (SE = 0.261), daarmee wijken de z-waarden van de toets voor scheefheid significant af van de nul. De variabele die scheef verdeeld is kan problematisch zijn. *Rank jeugdoverlast* heeft een skewness van 0.009 (SE = 0.261), deze z-waarden van de toets voor scheefheid wijken niet significant af van de nul¹. Dit is daarom een meer geschikte afhankelijke variabele om te gebruiken. Ook in figuur 4 is te zien dat de variabele *rank jeugdoverlast* normaler verdeeld is.

1 $(0.009-0)/0.261=0.034$. Dit wijkt niet af van de grenswaarden 1,960 en -1,960 op een tweezijdige toets op 5%-niveau (Bijleveld & Commandeur, 2009).

Figuur 3. Jeugdoverlast per 1000

Figuur 4. Rank jeugdoverlast

3.3.2 Sociale desorganisatie

Sociale cohesie komt voort uit een inwonersenquête die is afgelegd door medewerkers van de gemeente. Sociale cohesie wordt in dit onderzoek mee genomen als indicator voor sociale controle, wat uiteindelijk duidt op sociale organisatie. Sociale cohesie is gemeten door de volgende zes stellingen te bevragen, met de antwoorden helemaal mee oneens tot helemaal mee eens: Mensen kennen elkaar nauwelijks; Mensen gaan op een prettige manier met elkaar om; Gezellige buurt, samen dingen doen; Heb veel contact met buurtbewoners; Tevreden over bevolkingssamenstelling. Deze vragen zijn omgepoold, dit resulteerde in een schaal van 0 tot 10 (Gemeente Eindhoven, 2017). Sociale cohesie heeft een $N=82$ en 0 missende waarden.

Sociaaleconomische status is een samenstelling van twee variabelen. Namelijk het percentage *niet werkende werkzoekenden* en het percentage *mensen onder het sociaal minimum*. Niet werkende werkzoekenden (NWW'ers) zijn mensen die een betaalde baan zoeken en hiervoor staan ingeschreven. Werkzoekenden zijn ingeschreven bij een Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Op het moment van inschrijving werken ze niet of minder dan 12 uur per week. Dit als aandeel van de bevolking in de leeftijd van 15-64 jaar. Bij de bepaling van het sociaal minimum is van de particuliere huishoudens een aantal groepen niet meegenomen. Dit betreft enerzijds studentenhuishoudens en anderzijds huishoudens met een onvolledig jaarinkomen. De doelpopulatie bestaat dan ook uit particuliere huishoudens waarvan de hoofdkostwinner (of eventuele partner) het gehele jaar inkomen heeft en niet afhankelijk is van studiefinanciering. Het sociaal minimum is het wettelijk bestaansminimum zoals dat in de politieke besluitvorming is vastgesteld. Om te kunnen beoordelen hoe het inkomen zich verhoudt tot het minimum, is aan de hand van de regelgeving vastgesteld welke norm voor het desbetreffende huishouden van toepassing is. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen is bijvoorbeeld gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) kinderbijslag. Bij 65-plussers is het bedrag aan AOW-pensioen als norm

gekozen. Het waargenomen inkomen van huishoudens, die uitsluitend op een bijstandsuitkering zijn aangewezen, wijkt in veel gevallen in geringe mate af van de vastgestelde normbedragen. Zouden de normbedragen als inkomensgrens worden gehanteerd, dan valt een deel van deze huishoudens met hun inkomen net boven het sociale minimum. Daarom is niet 100%, maar 101% van het sociaal minimum als inkomensgrens gehanteerd. Er is samenhang tussen de twee variabelen ($r = .789$, Cronbach's $\alpha = .880$). Hoe hoger dit percentage, hoe lager de sociaaleconomische klasse van een buurt.

Residentiele stabiliteit is de mate waarin er bewoners bijkomen of weggaan. Dit is het verschil tussen vestiging (immigratie) en vertrek (emigratie). Het saldo kan positief, negatief of 0 zijn (Eindhoven, Nd.). Hierna is dit hercodeerd naar een percentuele variabele. Het aantal vertrekkende en nieuwe bewoners is bij elkaar opgeteld en gedeeld door het totaal aantal. Hiermee is het relatief aantal bewegingen binnen een buurt te meten. Hoe hoger het percentage, hoe lager de stabiliteit. De variabele heeft een $N=82$ en 0 missende waarden.

Heterogeniteit zal gemeten worden door het percentage niet westerse allochtonen in een buurt. De variabele heeft een $N=82$ en 0 missende waarden. Deze berekening en definitie zijn afkomstig van de gemeente Eindhoven. Een niet westerse allochtoon is een persoon waarvan minstens een van de ouders uit een niet-westerse land komt. De niet-westerse landen zijn: Turkije en alle landen uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië m.u.v. Indonesië en Japan. Een eerstegeneratieallochtoon heeft als herkomstgroepering het land waar hij of zij is geboren. Een tweedegeneratieallochtoon heeft als herkomstgroepering het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader (Gemeente Eindhoven, z.d.) De variabele is getoetst op samenhang met de Herfindahl index, hier was een sterke samenhang ($r=.925$ en $p < .001$). De Herfindahl index is een index die diversiteit meet door het aandeel van elke bevolkingsgroep te vergelijken met het totaal. De index is niet beschikbaar voor elk jaar, daarom is er vanwege de sterke samenhang voor gekozen om het aantal niet westerse allochtonen te gebruiken als indicator van etnische heterogeniteit.

3.3.3 Aanvullende factoren sociale desorganisatie

Bij *Eénoudergezinnen* gaat het om het aandeel adressen waarbij slechts één ouder met minimaal één kind jonger dan 18 jaar en géén andere bewoner staat ingeschreven, dit zijn data die door de gemeente Eindhoven zelf zijn berekend. De variabele wordt gemeten als percentage en heeft een $N=82$ en 0 missende waarden.

Stedelijkheid wordt gemeten door de omgevingsadressendichtheid (oad) in een buurt, dit is een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten. De variabele heeft een $N=82$ en 0 missende waarden. Deze variabele is onderverdeeld in vijf categorieën, namelijk: zeer sterk stedelijk: gemiddelde oad van 2500 of meer adressen per km²; sterk stedelijk: gemiddelde oad van 1500 tot 2500 adressen per km²; matig stedelijk: gemiddelde oad van 1000 tot 1500 adressen per km²; weinig

stedelijk: gemiddelde oad van 500 tot 1000 adressen per km²; niet stedelijk: gemiddelde oad van minder dan 500 adressen per km².

Participatie in de buurt is gemeten aan de hand van vier variabelen. De eerste; *lid van vereniging* is het percentage dat lid is van minstens één vereniging. Onder een vereniging wordt verstaan: o.a. zang-, muziek of toneelvereniging, sportvereniging, hobbyvereniging, politieke organisatie, vakbond, werknemers- of werkgeversorganisatie, bibliotheek, vereniging met godsdienstig doel (geen kerkgenootschap) of andere vereniging(en) of organisatie(s). De gegevens zijn afkomstig van de afdeling Business Intelligence (BI) van de gemeente Eindhoven. De variabele heeft een $N=82$ en 0 missende waarden. De tweede variabele is het percentage *bewoners met een hobby*. Onder een hobby wordt verstaan: o.a. musiceren, zingen, ballet, toneelspelen, schilderen of tekenen, handwerken, 'doe-het-zelven', verzamelen, computeren, wandelen of fietsen. De derde variabele is het percentage dat aan *vrijwilligerswerk* doet, hieronder wordt verstaan: werk dat in de vrije tijd onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving. Denk o.a. aan organisaties op het gebied van politiek, beroeps-, vak-, standsorganisatie, godsdienst, levensbeschouwing, zang, muziek, toneel, anders cultureel, sport (niet als beoefenaar), hobby, hulp op school, oudercommissie, schoolbestuur, vrouwenvereniging of vrouwenbond, kinderopvang, crèche, peuterspeelzaal, jeugd- en clubhuiswerk, vrouwengroep of vrouwencafé, burenen-, bejaarden-, gehandicaptenhulp, overig maatschappelijk werk (actiegroep Amnesty International, Wereldwinkel e.d.), overige hulpverlening (advies, voorlichting, telefonische hulpdienst, wetswinkel). Als laatste wordt gemeten hoeveel bewoners *actief zijn geweest om de buurt te verbeteren*. Deze vier variabelen zijn getest op samenhang. De variabele *lid van vereniging* is weg gelaten zodat er een grotere waarde was van de Cronbach's α . De uiteindelijke waarden zijn ($r = .367 .399 .582$, Cronbach's $\alpha = .710$).

Naast sociale overlast wordt ook de fysieke overlast gemeten door middel van de verloedering van de buurt. De *fysieke verloedering* is gemeten door te vragen naar het voorkomen van de volgende vier categorieën: Rommel op straat komt voor; Vernieling straatmeubilair komt voor; Bekladding komt voor; Hondenpoep komt voor. De variabele geeft het percentage van respondenten aan dat aangeeft dit te ervaren en heeft een $N=82$ en 0 missende waarden

Aantal jongeren is de controlevariabele en bestaat uit vier categorieën met daarin de leeftijden 10-14 jaar, 15-19 jaar, 20-24 jaar en 25-29 jaar. De gegevens zijn afkomstig van de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA). De variabele heeft in de categorie 10-14 jaar een $n=$ en 13 missende waarden. In de categorie 15-19 jaar een $N=346$ en 3 missende waarden, 20-24 jaar een $N=82$ en 5 missende waarden en 25-29 jaar een $N=82$ en 3 missende waarden.

3.4 Betrouwbaarheid en validiteit

Om de validiteit te waarborgen is er rekening gehouden met het aantal respondenten. Er zijn 82 buurten mee genomen, dus er mogen daarom maar maximaal 8 variabelen mee genomen worden

Bijleveld & Commandeur, 2009). Risicogroep is een twijfelachtige variabele, aangezien het aantal jongeren voor meer overlast kunnen zorgen. Aan de andere kant kan het ook zo zijn dat jongeren vaker in aanraking komen met overlast waardoor er meer gemeld wordt in buurten met een hoog aandeel jongeren (van Noije, 2012). Daarom wordt het aandeel jongeren in een buurt meegenomen als controlevariabele. Omdat de afhankelijke variabele in eerste instantie scheef verdeeld is, is op twee manieren alsnog een test uitgevoerd. Als eerste is er een logistische regressie gedaan met een dichotome afhankelijke variabele. Daarnaast is er een regressie gedaan met een afhankelijke variabele met een schaalniveau. Op deze manier is er gekeken of er met verschillende tests andere resultaten behaald zijn.

3.5. Ethische verantwoording

De data die gebruikt zijn in dit onderzoek zijn open data op buurtniveau. Daardoor zal er geen sprake zijn van privacygevoelige uitspraken. Er zullen algemene uitspraken gedaan worden over de hoofdvragen waardoor dit niet gevoelig zal zijn voor specifieke mensen, buurten of straten. De geïnterviewde respondenten zijn allemaal uitvoerig geïnformeerd over het doel van het onderzoek en dat hun gegevens anoniem verwerkt zullen worden. Tevens wordt het onderzoek gestuurd naar de respondenten die hebben aangegeven dit te willen inzien. De interviews zijn geanonimiseerd en er zullen geen straatnamen of buurtnamen gebruikt worden. Daarnaast zullen alle opnames en transcripties verwijderd worden na afronden van dit onderzoek.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de tweede onderzoeksvraag beschreven worden. Deze luidt: welke verklaringen zijn er voor jeugdoverlast? Om te beginnen zullen de kwantitatieve resultaten besproken worden, daarna zullen de kwalitatieve resultaten besproken worden. Allereerst worden de resultaten van de correlaties en regressie besproken. Voor de correlaties en de regressieanalyse is uitgegaan van het jaar 2017. Ter controle zijn de analyses ook over de jaren 2014, 2015 en 2016 gedaan. Wanneer er afwijkende resultaten gevonden worden in voorgaande jaren, zal dit vermeld worden. In Eindhoven is er in 42 van de 82 meegenomen buurten sprake van enige jeugdoverlast. De mate hiervan kan, zoals in de tabel te zien is, erg uiteenlopen.

4.1 Kwantitatieve resultaten

4.1.1 Correlatie risicofactoren en sociale cohesie

Voordat de voorspellende factoren getest worden, zijn de correlaties getest tussen de onafhankelijke variabelen en de afhankelijke variabelen om te kijken welke factoren mee genomen kunnen worden. Ook is de onderlinge samenhang tussen de onafhankelijke variabelen getest, om te kijken of er geen sprake is van multicollineariteit. Sociale cohesie is gebruikt als indicator om de mate van sociale

(des)organisatie te meten. Er was samenhang tussen de drie klassieke factoren van de sociale desorganisatietheorie en sociale cohesie. Namelijk, het percentage lage sociaaleconomische status (lage SES) blijkt een negatieve samenhang te hebben met de sociale cohesie ($r = -.534, p < .001$). Dit betekent dat hoe meer mensen met een lage SES er in een buurt zijn, des te minder sociale cohesie er in een buurt is. Ook is een negatieve correlatie gevonden tussen de residentiële stabiliteit en sociale cohesie ($r = -.258, p = .018$). Dit betekent dat hoe meer verhuisverschuivingen in een buurt zijn, des te minder sociale cohesie in een buurt bestaat. De etnische heterogeniteit heeft een negatieve correlatie met sociale cohesie ($r = -.709, p < .001$). Dit betekent dat hoe meer verschillende etniciteiten in een buurt zijn, des te minder sociale cohesie er in een buurt is. In tabel 3 is de samenhang te zien tussen de drie klassieke factoren van de sociale desorganisatietheorie en de aanvullende factoren met sociale cohesie. Ook alle aanvullende factoren blijken significant samen te hangen met sociale cohesie. Het grootste effect heeft het percentage fysieke verloedering ($r = -.607, p < .001$). Dit betekent dat hoe meer een buurt verloederd is, des te minder sociale cohesie in een buurt is. Het aandeel eenoudergezinnen heeft ook een negatieve correlatie met sociale cohesie ($r = -.275, p = .012$), net als de mate van stedelijkheid ($r = -.357, p < .001$). Dit betekent dat hoe minder eenoudergezinnen er in een buurt zijn, des te minder er sociale cohesie in een buurt is. En hoe meer een buurt verstedelijkt is, des te minder sociale cohesie er is. De mate van participatie in de buurt heeft als enige een positieve correlatie met sociale cohesie ($r = .566, p < .001$). Dit betekent dat hoe meer bewoners actief zijn in een buurt, des te meer sociale cohesie is in een buurt.

Tabel 3

Pearson's correlatie sociale cohesie en onafhankelijke variabelen sociale desorganisatie.

	Sociale cohesie
% Lage SES	-.534***
% Residentiële stabiliteit	-.258*
% Etnische heterogeniteit	-.709***
% Eenoudergezinnen	-.275*
Stedelijkheid (Schaarscore 1-5)	-.357**
% Participatie	.566***
% Fysieke verloedering	-.607***

* < .05, ** < .01, *** < .001

Vervolgens is er getest op de onderlinge samenhang tussen de onafhankelijke variabelen. De twee variabelen die het sterkst met elkaar samenhangen zijn lage sociaaleconomische status en etnische heterogeniteit ($\rho = .743, p < .001$). Ook lage sociaaleconomische status en eenoudergezinnen ($\rho = .625, p < .001$) zijn gecorreleerd met elkaar. Lage sociaaleconomische status hangt ook met stedelijkheid ($\rho = .418, p < .001$) en fysieke verloedering ($\rho = .375, p < .001$) samen. Residentiële

stabiliteit hangt samen met het aandeel eenoudergezinnen ($\rho = -.316, p < .01$) en stedelijkheid ($r = .553, p < .001$). Etnische heterogeniteit hangt samen met het aandeel eenoudergezinnen ($r = .533, p < .001$), stedelijkheid ($\rho = .282, p < .01$), participatie ($\rho = -.308, p < .01$) en fysieke verloedering ($r = .422, p < .001$). Het aandeel eenoudergezinnen hangt samen met fysieke verloedering ($\rho = .268, p < .05$). Er is een negatieve samenhang tussen participatie en fysieke verloedering ($\rho = -.265, p < .05$).

De samenhang is nergens extreem, maar voor de zekerheid is er getest op multicollineariteit. De Variance Inflation Factor (VIF) geeft een indicatie of er een (te sterke) overlap is tussen de onafhankelijk variabelen. Een algemene aanname is dat de VIF niet hoger mag zijn dan vier (Bijleveld & Commandeur, 2009). Ten tweede is er een statistiek die naar de tolerantie verwijst, dit is het percentage van de variantie van een variabele dat voorspeld wordt door een andere onafhankelijke variabele. Een variabele met een lagere tolerantie dan .10 of .20 is kritiek en zal niet mee worden genomen. Uit de test blijkt dat er geen enkele onafhankelijke variabele een VIF van vier of hoger had. Ook de genoemde grenswaarde van de tolerantie werd niet overschreden door de onafhankelijke variabelen. Alle onafhankelijke variabelen bleken samen te hangen met sociale cohesie, ook is er geen multicollineariteit gevonden. Er kon dus een regressieanalyse gedaan worden met alle variabelen. Om een regressie uit te voeren moet N (82) tien keer zo groot zijn dan het aantal variabelen. Er zijn zeven variabelen die een significantie correlatie laten zien, dit zorgt niet dat er minder dan tien respondenten per variabele zijn. Daarom zullen alle zeven variabelen meegenomen worden in de regressie (Bijleveld & Commandeur, 2009).

4.1.2 Regressie risicofactoren op sociale desorganisatie

Na de correlatietests is er een regressieanalyse gedaan om te kijken welke factoren de sociale desorganisatie in een buurt kunnen verklaren. De sociale desorganisatie is gemeten door middel van sociale cohesie. Hoe hoger de sociale cohesie, hoe lager de sociale desorganisatie. De regressie is zowel op de *backward*, *forward* als op de *stepwise* methode uitgevoerd. Dit bleek niet te zorgen voor een afwijkend resultaat. In tabel 4.1 en 4.2 is de *enter* methode te zien.

Tabel 4.1*Multipelle regressie mate van sociale cohesie, model 1 t/m 3 (N = 82)*

	Model 1		Model 2		Model 3	
	<i>b</i>	<i>B</i>	<i>b</i>	β	<i>b</i>	β
Constante	6.323 *** (.111)		6.499 *** (.135)		6.701 *** (.122)	
% Lage SES	-.061 (.015)	-.416***	-.058 (.015)	-.400***	.008 (.018)	.052
% Residentiële stabiliteit			-.006 (.003)	-.220*	-.003 (.002)	-.111
% Etnische heterogeniteit					-.039 (.007)	-.659***
% Eenoudergezinnen						
Adjusted R ²		.163		.201		.410

* < ,05, **< ,01, ***< ,001

In het eerste en tweede model lijken de klassieke risicofactoren de sociale desorganisatie te verklaren. Zo is in model 1 te zien dat een lage SES een negatief effect heeft op de variabele sociale cohesie ($B = -.061$, $p < .001$). Dit betekent dat meer lage SES leidt tot meer sociale desorganisatie in een buurt. Hiermee lijkt hypothese H1.1 bevestigd. Ook wanneer de residentiële stabiliteit wordt toegevoegd in model 2, zijn beide voorspellers significant ($B = -.006$, $p < .05$). Echter, in model 3 is te zien dat deze factoren niet meer significant zijn wanneer etnische heterogeniteit is toegevoegd. De etnische heterogeniteit heeft een negatieve relatie met de sociale cohesie ($B = -.039$, $p < .001$). Dit betekent dat wanneer er meer etnische heterogeniteit is, er meer sociale desorganisatie is. Dit is ook te zien aan de verklaarde variantie, deze is groter in de modellen waar de etnische heterogeniteit is toegevoegd. In model 2 is de etnische heterogeniteit niet toegevoegd en is de verklaarde variantie .201. In model 3, met etnische heterogeniteit is de verklaarde variantie .401. In tabel 4.2 is te zien dat de verklaarde variantie langzaam omhooggaat naarmate er variabelen worden toegevoegd.

Tabel 4.2*Multipele regressie mate van sociale cohesie, model 4 t/m 7 (N = 82)*

	Model 4		Model 5		Model 6		Model 7	
	<i>b</i>	β	<i>b</i>	β	<i>b</i>	β	<i>b</i>	<i>B</i>
Constante	6.666 (.178) ***		6.778 (.302) ***		4.405 (.665)***		5.384 (.674) ***	
% Lage SES	.005 (.020)	.034	.008 (.021)	.052	-.007 (.020)	-.045	.003 (.018)	-.045
% Residentiële stabiliteit	-.002 (.003)	-.094	-.002 (.003)	-.074	.000 (.003)	.013	.001 (.003)	.053
% Etnische heterogeniteit	-.040 (.008)	-.668***	-.040 (.008)	-.669**	-.034 (.007)	-.566***	-.031 (.007)	-.514***
% Eenoudergezinnen	.007 (.026)	.038	.007 (.026)	.036	.028 (.025)	.146	.028 (.023)	.145
Stedelijkheid (1-5)			-.033 (.073)	-.049	-.028 (.066)	-.041	-.041 (.062)	-.060***
% Participatie					.043 (.011)	.343***	.035 (.010)	.281***
% Fysieke verloedering							-.029 (.008)	-.303
Adjusted R ²	.403		.397		.495		.566	

* < ,05, ** < ,01, *** < ,001

In tabel 4.2 is in model 4 en 5 is te zien dat het aandeel eenoudergezinnen en de mate van stedelijkheid niet significant samenhangen, etnische heterogeniteit blijft in beide modellen significant ($B = -.040$, $p < .001$). In model 6 is te zien dat het aandeel mensen dat participeert in de buurt voorspellende waarde heeft ($B = .043$, $p < .001$), wederom blijft de etnische heterogeniteit significant in dit model.

In het volledige model (model 7) blijft de etnische heterogeniteit ($B = -.031$, $p < .001$), participatie ($B = .035$, $p < .01$) en fysieke verloedering ($B = -.029$, $p < .001$) significant samen te hangen met sociale cohesie. In elk van de zeven modellen heeft etnische heterogeniteit een voorspellende waarde op de sociale desorganisatie in een buurt. In model 7 is te zien dat etnische heterogeniteit en de fysieke verloedering een negatieve relatie hebben met sociale cohesie. Participatie heeft daarentegen een positieve relatie met sociale cohesie.

Hiermee zijn hypothesen 1.3, 2.3 en 2.4 bevestigd, respectievelijk hebben etnische heterogeniteit, participatie en fysieke verloedering voorspellende waarde in relatie tot de sociale desorganisatie in een buurt. De etnische heterogeniteit en de mate van fysieke verloedering in een buurt hebben een negatieve relatie met de sociale cohesie. Dit wil zeggen dat een hoge mate van deze variabelen bijdraagt aan meer sociale desorganisatie in een buurt. De mate van participatie van buurtbewoners heeft een positieve relatie met de sociale cohesie, wat betekent dat hoe meer participerende buurtbewoners er zijn, des te minder sociale desorganisatie er is. De bovenstaande

risicofactoren hebben dus een direct effect op de mate van sociale desorganisatie in een buurt. Het directe effect van de factoren is ook getest middels een correlatie en een regressie. Uit geen enkele test is gebleken dat een factor significant effect heeft op de mate van jeugdoverlast in een buurt. De risicofactoren hebben dus wel een voorspellende waarde op de sociale desorganisatie in een buurt, maar niet een directe voorspellende waarde met betrekking tot jeugdoverlast.

4.1.3 Correlatie sociale desorganisatie en jeugdoverlast

Om de te kijken of de sociale organisatie in Eindhovense buurten ook samenhangt met jeugdoverlast, is de relatie met sociale cohesie en overlast getoetst. Zo blijkt er geen samenhang te zijn tussen sociale cohesie in een buurt en de mate van jeugdoverlast in een buurt ($\rho = -.209$ $p = .061$). Wat opvalt is dat er in de jaren voor 2017 wel een significante middelsterke samenhang is. In 2016 was dit $\rho = -.300$ $p < .01$, in 2015 $\rho = -.406$ $p < .001$ en in 2014 $\rho = -.413$ $p < .001$. In de jaren 2014 t/m 2016 is er dus een significante samenhang te zien. Omdat er in de jaren 2014 t/m 2016 wel een samenhang was, maar in het meest recente jaar (2017) niet, moet er voorzichtig gedaan worden met uitspraken over deze relatie. Hypothese H3 kan daarom niet worden bevestigd. Dit resultaat zal in het achterhoofd gehouden moeten worden in de rest van het onderzoek.

4.1.4 Controlevariabelen

Het is mogelijk dat het percentage jongeren in een buurt samenhangt met de mate van jeugdoverlast in een buurt, omdat zij vaker zijn blootgesteld aan jeugdoverlast en/of overlast veroorzaken (van Noije, 2012). Om dit effect te meten is een correlatietest gedaan. In tabel 5 is te zien dat van de vier leeftijdscategorieën, geen enkele categorie significant samenhangt met de mate van jeugdoverlast. Dit betekent dat er dus geen aanwijzingen zijn dat de mate van jeugdoverlast te maken heeft met het aantal jongeren in een buurt. Hiermee kan hypothese H4 ontkracht worden.

Tabel 5

Correlatie controlevariabelen jongeren en jeugdoverlast (N=82)

<i>Controlevariabelen</i>	<i>Rank jeugdoverlast</i>
% 10-14 jaar	.052
% 15-19 jaar	-.004
% 20-24 jaar	-.074
% 25-29 jaar	.070

4.2 Kwalitatieve resultaten

De factoren van de sociale desorganisatietheorie bleken niet allemaal significant te zijn. Sociale cohesie bleek in voorgaande jaren samen te hangen met jeugdoverlast. Daarom is voor het kwalitatieve deel gekozen om de buurten te selecteren op basis van verschil in sociale cohesie. In de lijn der verwachting zal er in een buurt met meer cohesie, minder jeugdoverlast zijn. Daarom zijn er buurten geselecteerd die niet aan deze verwachting voldoen. Buurten hebben ofwel een hoge cohesie in

combinatie met overlast. Een tweede mogelijkheid is dat een buurt een lage sociale cohesie heeft, maar niet te maken heeft met veel jeugdoverlast. Daarnaast is de focus vooral gelegd op buurten waar enige mate jeugdoverlast is. Dit is gedaan om te zorgen dat er voldoende informatie over jeugdoverlast gevonden kan worden.

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een gedeeld gemengd design, met een opeenvolgende status (Onwuegbuzie & Leech, 2006). Dit wil zeggen dat het kwalitatieve deel invulling geeft aan een deel van de onderzoeksvragen. Ook volgt het kwalitatieve deel het kwantitatieve gedeelte op. De topics in de interviews komen deels overeen met de gebruikte variabelen. Daarom zijn participanten geïnterviewd die met hun kennis vanuit de praktijk een beeld van een buurt kunnen schetsen. De participanten hebben een functie in de stad Eindhoven, waardoor ze in aanraking komen met overlast plegende jeugd. Op deze manier kunnen de kwalitatieve en kwantitatieve data vergeleken worden.

4.2.1 Kenmerken jeugdoverlast

In dit hoofdstuk wordt thematisch omschreven wat de resultaten zijn van de interviews. Per concept wordt een algemeen beeld geschetst, evenals een citaat dat illustratief is voor het thema. Wanneer er tegenstrijdige antwoorden zijn gegeven, zal dit vermeld worden.

Typering jeugdoverlast

Vanuit de interviews met (ervarings)deskundigen kunnen er een aantal uitspraken gedaan worden. Zo was er op sommige vragen een overeenstemming. Bijvoorbeeld op de vraag hoe de jeugdoverlast zich uit. Op basis van deze antwoorden is er een typering te maken. De vorm van overlast die het meest genoemd was, is geluid. Alle participanten omschrijven een overlastsituatie waar geluidsoverlast aanwezig was. Dit geluid kan simpelweg de luide stemmen zijn van jongeren, of stemmen in combinatie met geluid van voetballen. Daarnaast werd het gebruik van voertuigen als overlast ervaren. Dit kan het 'racen' met brommers en scooters zijn, maar ook muziek uit geparkeerde auto's. Een bewoner geeft als typerend voorbeeld "Ik geef ook aan, ga dan ergens staan waar je niet zo luidruchtig bent. Geluid kan zich nogal verplaatsen. En dan is hier wat minder overlast van de bestaande wijk."

Een ander vaak genoemd type overlast was afval en vernieling. Dit gebeurt op plekken die zijn bedoeld voor jongeren. In Eindhoven zijn er speciale plekken die bestemd zijn voor jongeren die elkaar willen ontmoeten. Dit zijn jongerenontmoetingsplekken (JOP), dit zijn vaak plekken met een afdakje zoals te zien is in figuur 5. Een JOP is een plek waar jongeren nog wel eens dingen vernielen of afval achterlaten. Het dumpen of achterlaten van afval gebeurt ook door jongeren met auto's die op een parkeerplaats staan.

Figuur 5. Een jongerenontmoetingsplek (JOP) in Aanschot. Hergebruikt van ED.nl, door Kees Martens, 2017, geraadpleegd van <https://www.ed.nl/eindhoven/alleen-een-hangplek-is-niet-genoeg~a8f2d6cd/>

Wat opvalt, is dat er meerdere malen werd aangegeven dat alleen al de aanwezigheid van jongeren ervaren kan worden als overlast. Een aantal jongeren dat in een groepje bij elkaar staat kan voor bewoners intimiderend zijn. Ook vermoedden bewoners dat er gedeald werd door jongeren, wanneer er een groep aan het hangen is. Ditzelfde gold voor de aanwezigheid van jongeren in auto's. Deze staan geparkeerd met jongeren erin of staan ernaast. In deze situatie werd er ook vermoed dat er gedeald werd.

De aanwezigheid van een groep jongeren, in auto's dan wel te voet, werd vooral als overlast ervaren wanneer dit op vreemde tijdstippen of plekken was. Dit zijn bijvoorbeeld meerdere auto's die 's avonds op een afgelegen plek stonden geparkeerd met jongeren erin. Een anders opmerkelijk punt is dat de overlast exclusief in de zomerse periodes was. Participanten geven aan dat jeugdoverlast in de winter een uitzondering is. Ook is de overlast vooral in de avonden.

Als laatste werden er nog een aantal andere typeringen van overlast genoemd. Deze waren echter ernstiger van aard en kunnen eerder bij criminaliteit/overtredingen geplaatst worden dan het algemene beeld wat geschetst wordt over jeugdoverlast. Dit zijn gevallen zoals het gooien van vuurwerk, brandstichting, intimidatie, uitschelden en aanvallen. Deze gevallen kunnen ook als overlast ervaren worden, maar vallen niet in de categorie jeugdoverlast. Dit zijn uitzonderlijke en extreme voorbeelden. In deze gevallen spelen er vaak meerdere problemen in de buurt.

Melden van jeugdoverlast

De overlast vond voornamelijk in de avonden plaats. Boa's zijn niet werkzaam na 23:00 uur, terwijl er dan juist veel overlast van jeugd is. Daarom werd de overlast bij de politie gemeld of de volgende dag via een coördinator buurtpreventie of wijkagent. Wanneer men niet het gevoel heeft dat er iets aan de jeugdoverlast gedaan werd, was men het zat om te melden. Ook gaf een participant aan dat

bewoners georganiseerd melden. Wanneer er een overlastsituatie is, wordt dit gedeeld in de whatsapp groep en vervolgens melden alle deelnemers de overlast.

Daarnaast waren er voorbeelden waar bewoners al melden van de aanwezigheid van jongeren, zonder dat zij daadwerkelijk overlast hebben veroorzaakt. Mensen durfden niet langs een groepje te lopen en melden dit. Ook wordt er aangegeven dat de meldingsbereidheid afhing van de daaropvolgende actie:

“Tot vorig jaar was het zo dat alles gedoogd werd in het park. Als er dan gemeld werd, mensen melden ook niet meer. Het was echt zo van waarvoor zou ik melden? Ze doen er toch niks mee, het wordt gedoogd. En toen is er vorig jaar een actie van iedereen, de politie en de wijk en de boa's die er wel op ging reageren. Toen is ook de meldingsbereidheid weer omhooggekomen.” (Buurtprevent)

Plaats

Een opvallend resultaat kwam naar boven wanneer er gevraagd werd waar de overlast ervaren wordt. Dit is vooral in parken en rondom jongerencentra. Het jongerencentrum is een plek waar spelletjes gespeeld kunnen worden en waar regelmatig jongerenwerkers aanwezig zijn. De overlast ontstaat wanneer het centrum sluit, dit is rond 22:00 uur. De jongeren moeten dan het centrum uit, maar blijven voor de deur hangen. Dit levert vervolgens geluidsoverlast op. Een andere plek die veel genoemd werd is het park. Eindhoven is een van de groenste steden van Nederland en heeft daarom in bijna elke wijk een park². Een park is aantrekkelijk om te hangen, omdat dit volgens participanten een centrale en onopvallende plek is. Dit kenmerkt de meeste plekken waar jongeren voor overlast zorgden.

“Ze willen niet, ja er is wat jeugd en die willen niet te veel opvallen. En die zoeken dan toch locaties waar het dan redelijk rustig is. En soms veroorzaken ze overlast en dan wordt dat gemeld.” (Gebiedscoördinator)

“Inderdaad in het donker, en vooral in de buurt of in de wijk waar de buurt overlast heeft, dan maar in het park.” (Boa)

Andere plekken waar overlast is, die ook centraal en onopvallend zijn, zijn pleintjes, parkeerterreinen, voetbalveldjes en een JOP. De JOP is een plek die speciaal bedoeld is voor jongeren. Ondanks dat ze bedoeld zijn om te hangen, werden deze plekken wel als overlast gevend ervaren. Een uitzondering van een hangplek met het kenmerk onopvallend is het winkelcentrum. Diegene die de overlast ervaren, zijn voornamelijk mensen die direct aan de hangplek wonen. Een uitzondering zijn (oudere) bewoners die niet langs een hangplek durven lopen.

² <https://www.eindhoven-now.nl/parken-en-tuinen.html>

De jongeren

Op de vraag wat voor soort jongeren voor overlast zorgden, werden jongeren vanaf 16 jaar omschreven, omdat ze brommers en scooters hadden. De leeftijd kan tot midden en eind 20 oplopen. Geluid van jongere kinderen werd minder vaak ervaren als overlast. Deze categorie jeugd is ook minder vaak te vinden op een laat tijdstip, bijvoorbeeld na 22:00 uur. De jongeren kwamen niet uitsluitend uit de buurt waar ook de overlast ervaren werd. Jongerenwerkers en bewoners gaven aan dat de jongeren uit verschillende wijken komen. Zo trekken jongeren naar een plek waar ze onopvallend kunnen zitten, of naar een plek die populair is. Men is dus niet gebonden aan een buurt.

‘De jongeren zijn niet heel erg gebonden aan een bepaalde buurt. Bij ons was er bijvoorbeeld een plek waar ze samenkomen en daar komen ze vanuit verschillende gebieden, dat is een jongerencentrum en dan komen ze vanuit allerlei streken vandaan. Er zijn ook jongeren zelfs die vanuit Geldrop, dat is een dorp vlakbij Eindhoven, daar komen ze zelfs vandaan. Het is echt een soort trekpleister voor die jongeren die daar in de buurt zitten.’ (Jeugdwerker)

4.2.2 Oorzaken jeugdoverlast

Uit de interviews gaven participanten een aantal oorzaken aan, die volgens hen aangaven waarom het gedrag van jongeren als overlast ervaren werd. Participanten geven aan dat dit een combinatie is van meerdere situaties. Jongerenwerkers gaven aan dat de jeugd te veel vrije tijd heeft en daarom op straat gaan hangen. De overlastgevers zouden namelijk niet de jongeren zijn die in de avonduren nog een hobby hebben of gaan sporten. Bewoners gaven aan dat de overlast komt doordat het jongerencentrum sluit en de jongeren blijven hangen. Het tijdstip is dus bepalend, want overdag ervaarde men geen overlast. Bewoners vonden het vervelend dat er geluid gemaakt wordt, wanneer men zelf of de kinderen wilden slapen.

‘En we hebben bij het jeugdcentrum zelf, bij het centrum zelf is een honk waar ze kunnen blijven en het jeugdcentrum zelf gaat om half 24 geloof ik, een bepaald tijdstip gaat dat dicht. Maar de jongeren hebben een sleutel gekregen, mochten zij na sluitingstijd willen vertoeven en dat is prima. Als het goed gaat is het geen probleem. Maar dat gaat niet altijd goed. Want de jongens zijn tot 's avonds laat aan het voetballen en dat is een soort halfgesloten ruimte en dat weerkaatst richting de woonwijk die daar tegenover staat. En ondanks dat het voetbal is, als je een tikkie maakt of die schoenen, dat hoor je redelijk goed. En natuurlijk praten, vragen om de bal dat hoor je best wel goed. Dat is wel storend, zeker als je kleine kinderen hebt dan kan dat zeker na 22 uur dat wordt vervelend. En als zij dan klaar zijn dan komen ze beneden en dan gaan ze natuurlijk niet meteen naar huis. Dan gaan ze crosswedstrijden houden met

scooters. En we hebben een pad dat onder bomen door gaat en dat is recht en verlicht, dus dat is ideaal om even een wedstrijd te houden. Die dingen brengen overlast.’’ (Buurtprevent)

In sommige buurten werd aangegeven dat er een ‘straatcultuur’ heerst. Wat wil zeggen dat men daar op straat leeft. Jongeren zoeken een plek op om te hangen waar minder controle is. Dit zijn daarom vaak parkjes en pleintjes. Ondanks dat zij denken dat men daar niet opvalt, ervaren de omwonenden wel overlast.

4.2.3 Advies aanpak jeugdoverlast

Een breed gedeelde aanpak van jeugdoverlast was het contact maken en aanspreken van jongeren. Wanneer er contact is opgebouwd met jongeren zijn ze beter benaderbaar. Dit zal dan ook preventief moeten gebeuren volgens de professionals. Een foutieve aanpak die beschreven werd is het ‘aanvallend’ benaderen van jongeren die overlast veroorzaken. Dit zou averechts werken, jongeren zijn dan minder bereid mee te werken. Ook gaven buurtpreventen aan dat de training die ze gehad hebben van gemeente of politie erg verhelderend was geweest. In deze training kregen buurtpreventen te maken met een acteur, die zich voordeed als lastige jongere. Wat de preventen behulpzaam vonden van de training, was de manier waarop jongeren het beste aangesproken konden worden.

Bewoners geven aan dat ze het fijn vinden dat ze terugkoppeling krijgen van instanties waaraan ze jeugdoverlast melden. Een irritatie naast de jeugdoverlast is, wanneer bewoners het idee hebben dat er niks met hun klachten gedaan worden. Meerdere bewoners geven ook aan dat men om deze reden soms minder bereid is om te melden.

Jeugdwerkers geven aan dat jongeren een plek nodig hebben waar ze vrij van controle zijn en waar ze kunnen experimenteren. Jongeren moeten leren omgaan met die vrijheid. Wat gemist wordt door buurtpreventen en jeugdwerker in de huidige situatie is dat men jongeren waarschuwt, maar onvoldoende middelen heeft om te sanctioneren. Hier wordt de politie gemist als partner in de aanpak tegen jeugdoverlast.

Daarnaast is het spreiden van probleemsituaties meerdere malen genoemd. Overlast wordt minder hevig wanneer jongeren uit elkaar worden gehaald. Zo worden meelopers en voorlopers van elkaar gescheiden en vermindert de overlast, omdat deze minder geconcentreerd is. Een jeugdwerker geeft aan:

‘‘Je hebt voorlopers en meelopers, als je die voorlopers eruit haalt wordt het vaak minder.

Vroeger kregen ouders van overlastplegers onder de 18 een brief waarin ze aangesproken werden, dit werkte goed’’

Als laatste zijn er een aantal praktische zaken die jeugdoverlast kunnen voorkomen. Zo is soms de inrichting van een wijk of pleintje zo dat het zich gemakkelijk verplaatst. Hierdoor kan een normale activiteit van jongeren sneller als overlast ervaren worden. Een buurtbewoner geeft aan:

‘‘Want de jongens zijn tot ’s avonds laat aan het voetballen en dat is een soort halfgesloten ruimte en

dat weerkaatst richting de woonwijk die daar tegenover staat. ‘‘ Daarnaast zijn er ideeën genoemd om meer afvalbakken te plaatsen of zitbankjes op strategische plekken te zetten of te verwijderen. Een bankje zonder verlichting is een populaire plek voor jongeren.

4.2.4 Sociale cohesie

In de interviews is gevraagd hoe men vindt dat de sociale cohesie is in de buurt. Een algemene opvatting is dat de meeste mensen alleen hun directe burens kennen en niet zozeer de gehele buurt. Het contact wat er is, is voornamelijk het noodzakelijke. Ook wordt er anders gekeken naar woningeigenaren in vergelijking met huurders. Van woningeigenaren wordt gezegd dat zij wat individualistischer zijn, tweeverdieners zouden minder tijd hebben voor buurtactiviteiten. De enige vorm van organisatie van de gehele buurt is in protestsituatie. Bijvoorbeeld bij een protest tegen een nieuw bankje. Los van de buurtpreventie, is het niet zo dat de buurt als geheel jeugdoverlast aanpakt. Ook binnen de buurtpreventie is er een verschil in bereidheid om jeugd aan te spreken.

‘‘Voor mijn gevoel wel. Voor mijn gevoel worden ze minder vaak aangesproken, want we hebben een app met de buurtpreventie en ze zeggen van ja: waarom zou ik erop af gaan, ik riskeer dat ze mij uitlachen of een grote bek geven. Waarom zou ik dat riskeren als er toch niks mee gedaan wordt.’’ (Buurtprevent)

‘‘9 van de 10 wil anoniem blijven en tegenwoordig durft de burger de jeugd niet meer aan te spreken. We hebben hier een park en wanneer daar een groepje staat en iemand laat de hond uit die durft daar niet langs. En dan heb ik zoiets van waarom zou je daar niet langs durven te lopen?’’ (Boa)

Als advies om de sociale cohesie te verbeteren wordt er aangegeven dat naar de samenstelling van de wijk gekeken moet worden. Er worden een aantal wijken vernieuwd door huurwoningen te vervangen door koopwoningen. Verschillende participanten geven aan dat hier goed over nagedacht moet worden. Zo kunnen de koopwoningen het beste gemixt worden tussen de huurwoningen. Dit zou voorkomen dat er een concentratie van bepaalde bewoners ontstaat.

5. Conclusie

Na het testen van de sociale desorganisatietheorie en het afnemen van interviews kunnen er conclusies getrokken worden. Om te beginnen met de eerste onderzoeksvraag: hoe kenmerkt jeugdoverlast in Eindhoven zich? Het eerste deel van de conclusie ligt in het kwantitatieve deel. In Eindhoven is gemiddeld evenveel jeugdoverlast als in de acht grootste steden van Nederland (CBS, 2017). Dit is een bekend fenomeen voor grote steden (van Noije, 2012). Ook is er een algemene daling te zien vanaf 2009, met een lichte piek in 2016 (Gemeente Eindhoven, z.d.). Daarnaast kan er uit het kwalitatieve onderzoek geconcludeerd worden dat er een typering te maken is in hoe buurtbewoners de overlast van jeugd ervaren. De allergrootste ergernis is geluidsoverlast. Elke participant uit het onderzoek beschreef

een situatie waar geluid onderdeel van uitmaakt. Dit geluid kunnen stemmen zijn, maar ook het geluid van rijdende scooters of van het voetballen. Een graad erger is het achterlaten van afval, dit in combinatie de geluidsoverlast. Als laatste gradatie is er last van geluid, afval en vernielingen. Dit gebeurt vooral op vaste hangplekken waar veel jongeren te gelijk hangen. Jongeren vernielen dan objecten op de plek waar ze hangen. Verder zijn er situaties geschetst die niet meer onder de definitie van jeugdoverlast passen. Dit komt, omdat deze gedragingen strafbare overtredingen zijn. Voorbeelden als brandstichting in bedreiging vallen onder serieuzere overtredingen.

De tweede onderzoeksvraag was: welke verklaringen zijn er voor jeugdoverlast? Wat met name de vraag is, is of buurtkenmerken het verschil in mate jeugdoverlast kunnen verklaren. Na het testen van de sociale desorganisatietheorie middels een lineaire regressie, kunnen er een aantal conclusies gedaan worden. Ten eerste kan er geconcludeerd worden dat de mate van sociale cohesie in een buurt samenhangt met de etnische heterogeniteit, de mate van participatie van buurtbewoners en de mate van fysieke verloedering in een buurt. Dit betekent, dat wanneer er in een buurt meer mensen zijn met een diverse etnische achtergrond en/of meer fysieke verloedering, des te meer er ook sociale desorganisatie is. En hoe meer bewoners participeren in een buurt, des te lager de sociale desorganisatie. De sociale desorganisatie kan dus wellicht verklaard worden door de genoemde buurtkenmerken. Echter, er is geen consistente relatie tussen de sociale desorganisatie in een buurt en de mate van jeugdoverlast in een buurt. Een verklaring hiervan kan wellicht liggen in het kwalitatieve deel van dit onderzoek. Daarin kwam naar voren dat de concepten jeugdoverlast en sociale cohesie, als indicator voor de sociale desorganisatie, moeilijk te vatten zijn op een kwantitatieve manier. Jeugdoverlast is per definitie een subjectief begrip, omdat het ervaren van overlast voor iedereen anders kan zijn. Daarnaast zijn er voorbeelden van een sterk wisselende meldingsbereidheid. Dit kan ervoor zorgen dat het aantal meldingen niet representatief is voor de ervaring van overlast.

Ook sociale cohesie kan op verschillende manieren aanwezig zijn. Uit het kwalitatieve onderzoek bleek dat dit kan verschillen binnen de buurt, situatie en per tijdsbestek. Bewoners geven aan dat de cohesie vooral aanwezig is tussen zichzelf en directe burens. De cohesie is dus op een lager niveau dan buurtniveau. Hierdoor kan er in een buurt een lage sociale cohesie gemeten zijn, omdat men wellicht geen contacten heeft met meer mensen dan hun directe burens. Ook kan de cohesie incidenteel veranderen. Zo geeft een bewoner aan dat er volgens haar gevoel weinig contact was met buurtbewoners, tot dat er een nieuw hondenpark zou komen. Vanaf die kennis begonnen buurtbewoners ad hoc elkaar op te zoeken om hiertegen te protesteren. Dit is een voorbeeld van sociale cohesie die incidenteel kan veranderen.

Uit de kwalitatieve resultaten zijn er andere risicofactoren gekomen die het verschil in de mate van jeugdoverlast kunnen verklaren, dan die in het kwantitatieve deel zijn getest. Er kan geconcludeerd worden dat vrije tijd en een centrale onopvallende plek een risico vormen op jeugdoverlast. Jongeren met veel vrije tijd, doordat ze bijvoorbeeld geen hobby's hebben, spenderen

deze tijd in de zomerse maanden buiten. Ook uit de kwantitatieve analyse blijkt dat de overlast voornamelijk in de zomer is. Uit de literatuur is al gebleken dat jongeren kampen met een tekort aan mogelijkheden om zich te vermaken. Ook blijkt de ruimtelijke omgeving niet altijd mogelijkheden te bieden. Wanneer een groep jongeren elkaar wil ontmoeten, gebeurt dit op een praktische plek. Deze plek is bij voorkeur centraal en onopvallend. Een voorbeeld van zo'n plek is een park, dit is een populaire plek voor jongeren om te verblijven. Ook bleek uit de literatuurstudie dat jongeren elkaar willen ontmoeten, zonder dat ze gecontroleerd worden door ouders, omwonenden of instanties. Jongeren zijn thuis en op school altijd onderhevig aan controle, een ontmoetingsplek biedt ze een moment van ontspanning zonder controle. Deze ontmoetingsplek wordt ervaren als een zone van vrijheid. Tijdens de middelbare school zitten jongeren in de experimentele fase. Daarom zoeken ze een plek op waar die controle er niet is. Deze plekken zijn veelal parkjes, speelveldjes en parkeerplaatsen. De combinatie van jongeren die (te) veel tijd hebben in een ruimte die geen vermaak biedt, is daarom een risico voor overlast. De zoektocht naar een geschikte plek om elkaar te ontmoeten en te hangen kan mogelijk een verklaring zijn dat er jeugdoverlast is in een buurt. De oorzaak kan dus gezocht worden in plekken met fysieke en praktische kenmerken. Dat is in tegenstelling met wat verwacht werd op basis van de sociale desorganisatietheorie. Dit verklaart ook waarom de jongeren die overlast veroorzaken, niet altijd de jongeren zijn die uit de desbetreffende buurt komen. Volgend citaat geeft een beeld van deze situatie:

“De jongeren zijn niet heel erg gebonden aan een bepaalde buurt. Bij ons was er bijvoorbeeld een plek waar ze samenkomen en daar komen ze vanuit verschillende gebieden, dat is een jongerencentrum en dan komen ze vanuit allerlei streken vandaan. Er zijn ook jongeren zelfs die vanuit Geldrop, dat is een dorp vlakbij Eindhoven, daar komen ze zelfs vandaan. Het is echt een soort trekpleister voor die jongeren die daar in de buurt zitten.” (Jeugdwerker)

Er kan geconcludeerd worden dat de sociale desorganisatietheorie nog steeds relevant is om te verklaren waarom er verschil is in sociale controle in een buurt. Etnische heterogeniteit, participerende buurtbewoners en fysieke verloedering blijken een effect te hebben op de sociale organisatie in buurten. Echter, de relatie met jeugdoverlast is niet duidelijk. Uit het kwalitatieve deel is gebleken dat jeugdoverlast en sociale cohesie moeilijk te meten concepten zijn. Ook kwamen er andere risicofactoren naar voren, dan die in de sociale desorganisatietheorie gevat waren. De aanwezigheid van centrale plekken waar weinig sociale controle is kwamen als risicofactoren op jeugdoverlast naar voren. Dit in combinatie met jongeren die (te) veel tijd hebben. Sociale controle blijkt dus nog steeds belangrijk te zijn in het verklaren van het verschil in jeugdoverlast. De sociale controle is echter niet gebonden aan een buurt, maar aan een specifieke (hang)plek.

5.1 Discussie

Er kunnen een aantal opmerkingen gemaakt worden op de methoden en de resultaten van dit onderzoek. Ten eerste gaven de data de mogelijkheid om uitspraken te doen op stadsniveau. Over de laatste vier jaren is de sociale desorganisatietheorie getest. Dit is gedaan middels een regressieanalyse met zeven factoren en een controlefactor. Deze analyse was de basis van het onderzoek en gaf sturing aan de kwalitatieve analyse. Aan de andere kant hebben kwantitatieve data ook beperkingen. Zo is jeugdoverlast een subjectief begrip, wat als overlast ervaren wordt kan voor ieder anders zijn. In het onderzoek is de mate van jeugdoverlast gemeten door middel van meldingen bij de politie. De meldingen geven aan wat er in een buurt speelt, maar dit hoeft niet volledig representatief te zijn voor wat er ervaren wordt. Ook het concept sociale cohesie kan genuanceerder liggen dan hoe dit gemeten is. Daarnaast kan jeugdoverlast en sociale cohesie buurt-overstijgend zijn, de kunstmatige grenzen van een buurt leggen geen grens tussen onderling contact of overlast. Dit kan een beperking zijn van het meten op buurtniveau. Dit zijn mogelijke oorzaken van de beperkte relevantie van de sociale desorganisatietheorie in relatie met jeugdoverlast.

Deze beperkingen zijn grotendeels ondervangen door het doen van een kwalitatieve analyse. Door het afnemen van interviews met (ervarings)deskundigen kan er een beeld geschetst worden hoe de overlast en cohesie in de praktijk ervaren wordt. Dit biedt de mogelijkheid om verdieping te brengen achter de kwantitatieve analyse. Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt dat er andere mechanismes spelen dan vooraf gedacht. Aan de andere kant heeft een kwalitatieve methode ook beperkingen. Ondanks de toegevoegde waarde staan de ervaringen van de participanten op zich en kunnen wellicht niet gegeneraliseerd worden naar stadsniveau. Ook zijn er altijd beperkingen aan het afnemen van interviews. De rol van de interviewer mag niet vergeten worden. De interviewer had de rol van de gemeente Eindhoven, dit kan invloed hebben gehad op de antwoorden van participanten. Het is mogelijk dat participanten wenselijke antwoorden geven om hun positie te verdedigen. Aan de andere kant kunnen participanten situaties overschatten of een statement willen maken door zeer kritisch te zijn. Als laatste zijn alleen participanten geïnterviewd die ervaringen hebben met jeugdoverlast, jongeren zelf zijn niet ondervraagd. Het zou wellicht interessant zijn om dit in toekomstig onderzoek te doen. Het is waardevol om te weten waarom jongeren hangen op de plek waar ze overlast veroorzaken. Ook is er dan wellicht meer inzicht in wat werkende elementen zijn in de aanpak in jeugdoverlast.

Ondanks de uitdagingen in een mixed method-onderzoek, is het een geschikte methode om inzicht te krijgen in de stads brede situatie en daarbij de achterliggende oorzaken en processen inzichtelijk te maken. Beide methoden hebben voor- en nadelen. Toch hebben ze toegevoegde waarde voor elkaar. Er zijn duidelijk andere resultaten uit de analyses gekomen die niet aan het licht zouden komen zonder een mixed method-strategie. Bijvoorbeeld de fysieke kenmerken van plekken die overlast gevende jongeren aantrekken, waren niet aan het licht gekomen met enkel een data-analyse.

In dit onderzoek zijn voornamelijk de kwalitatieve resultaten van belang geweest voor het beleidsadvies. Dit laat echter de relevantie van kwalitatieve triangulatie zien in dit onderzoek.

6. Beleidsadvies

Uitdaging informatie gestuurd werken

Data kunnen waardevol zijn om trends te bekijken en thematisch stadsdelen te beschrijven. Voor dit onderzoek is er gepoogd om op basis van data het fenomeen jeugdoverlast te verklaren. Gedurende dit proces is er kritisch gekeken naar welke data gebruikt zijn en hoe deze vergaard zijn. Opgevallen is dat er in de praktijk mechanismes zijn, die zorg dragen dat enkel een analyse van data een vertekend beeld zouden kunnen geven. Deze mechanismes hebben te maken met de meldingsbereidheid van bewoners, die beïnvloed wordt door de behandeling van meldingen. Deze meldingen moeten serieus genomen worden, omdat een melding een gevoel van een bewoner weerspiegelt. Echter, een sterke stijging of daling moet een signaal zijn om deze nader te onderzoeken. Een algemeen advies over het informatie gestuurd werken is daarom om kritisch te zijn op de waarde van data. Bespreek met professionals en betrokkenen of de data wel een goede afspiegeling zijn van de werkelijkheid. Bijvoorbeeld: onderzoek selectief wat een daling in meldingen betekent, dit kan meerdere oorzaken hebben. Blind afgaan op data kan dus mogelijk een vertekend beeld geven.

Risico op jeugdoverlast

Over de gehele stad gezien past het aantal meldingen bij een grote stad zoals Eindhoven. In elke vergelijkbare grote stad is er evenveel of meer overlast dan in Eindhoven (CBS, 2017). De ernst ligt hem in het verschil in buurten. Er zijn buurten of plekken waar de overlast geconcentreerd is. Daarom is het toch belangrijk om hier aandacht aan te besteden.

Het is als gemeente belangrijk om te weten hoe de overlast van jongeren zich uit, en of deze te typeren is. De overlast is in grote lijnen in drie categorieën te vatten. Veruit de meest voorkomende klacht van bewoners was geluidsoverlast, dit vooral in combinatie met een laat tijdstip. De geluidsoverlast wordt veroorzaakt doordat jongeren luidruchtig zijn. Daarnaast wordt het geluid van brommers gezien als vervelend. Daarentegen kan het ook zijn dat speelveldjes zo ontworpen zijn, dat er snel geluidsoverlast ervaren wordt. Daarom moet er voor de aanleg van een risicoplek gekeken worden of dit potentieel geluidsoverlast kan veroorzaken. Ook werd samen met geluid afval en vernieling gezien als overlast wat door jeugd veroorzaakt wordt. De laatste categorie overlast is een allesomvattende. Er zijn casussen waar geluidshinder, vernieling, intimidatie en bedreiging voorkomt. Dit zijn echter de meeste extreme gevallen waar meer speelt dan alleen overlast gevende jeugd. De gemeente kan zich inzetten om rekening te houden met de aanleg en het ontwerp van risicoplekken zoals parkeerplaatsen en parkjes.

Contact met jeugd

Er zijn meerdere partijen betrokken bij de aanpak van jeugdoverlast, met allen een eigen expertise. Dit zijn onder andere boa's, jeugdwerkers en politie. Een gedeelde visie van participanten is dat het belangrijk is om met de jongeren in contact te komen. Dit is een bepalend onderdeel van de aanpak van jeugdoverlast (Blokland, 2010). Wanneer men in contact is met jongeren en er enige sprake is van een vertrouwensband, zijn jongeren makkelijker aan te spreken. Ook kan de aanwezigheid van jongeren minder snel als overlast ervaren worden, wanneer de jeugd bekend is bij omwonenden.

Het aanspreken van jongeren, en bij minderjarige jongeren hun ouders, is vaker genoemd als werkzaam element. Echter, bewoners zelf staan hier niet altijd voor open door angst of negatieve ervaringen. Het is mogelijk om dit te stimuleren door trainingen. Deze rol is ook mogelijk voor jeugdwerkers en boa's. Zij staan dagelijks in contact met jeugd, en hebben verschillende functies. Jeugdwerkers hebben een ondersteunende en adviserende rol in relatie met jongeren. Doordat zij geen uniform dragen en niet straffen, in tegenstelling tot boa's en politie, zijn ze in staat om een vertrouwelijke band op te bouwen. Boa's kunnen signaleren en zo nodig repressief optreden.

7. Literatuur

- Akkermans, M. (2017). Buurtoverlast: Stand van zaken, trends en achtergronden. CBS
- Beckett, K., & Herbert, S. (2008). Dealing with disorder: Social control in the post-industrial city. *Theoretical Criminology*, 12(1), 5-30.
- Bijleveld, C.C.J.H. & Commandeur J.J.F. (2009). *Multivariate analyse: Een inleiding voor criminologen en andere sociale wetenschappers*. Den Haag: Boom
- Blokland, T. (2010). *Oog voor elkaar: veiligheidsbeleving en sociale controle in de grote stad*. Amsterdam University Press.
- Bruinsma, G. J., Pauwels, L. J., Weerman, F. M., & Bernasco, W. (2013). Social disorganization, social capital, collective efficacy and the spatial distribution of crime and offenders: An empirical test of six neighbourhood models for a Dutch city. *British Journal of Criminology*, 53(5), 942-963.
- Bryman, A. (2006). Integrating quantitative and qualitative research: how is it done? *Qualitative research*, 6(1), 97-113.
- Bursik Jr, R.J. (1999). The informal control of crime through neighborhood networks. *Sociological focus*, 32(1), 85-97.
- CBS (2014). Meest sociale overlast door hangjongeren. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2014/26/meeste-sociale-overlast-door-hangjongeren>
- CBS (2017). *Veiligheidsmonitor 2016*. CBS
- Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (z.d.). *Buurtpreventie*. Geraadpleegd op 28-6-2018 van <https://hetccv.nl/onderwerpen/woninginbraak/communicatiemiddelen/buurtpreventie/>
- Dynamo (z.d.). *Werkwijze Inspireren – Leren - Werken*. Geraadpleegd op 18-6-2018 van <http://www.dynamojeugdwerk.nl/werkwijze-ilw/>
- Elffers, H., & de Jong, W. (2004). *Nee, ik voel me nooit onveilig. Determinanten van sociale onveiligheidsgevoelens*.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Erwin, P. (1998). *Friendship in Childhood and adolescence*. London: Routledge.
- Ferwerda, H., & van Ham, T. (2017). Lessen uit de aanpak van jeugdgroepen. *Justitiele Verkenningen*, 6(43).
- Gau, J. M., & Pratt, T. C. (2008). Broken windows or window dressing? Citizens'(in) ability to tell the difference between disorder and crime. *Criminology & Public Policy*, 7(2), 163-194.
- Gemeente Eindhoven (z.d.). *Buurtmonitor Eindhoven*
- Gemeente Eindhoven (2016). *Eindhoven in cijfers*. Geraadpleegd van https://eindhoven.incijfers.nl/Jive?sel_guid=d7909037-297f-4369-bda5-2dfb18707bbf
- Gemeente Eindhoven (2017). *Beleidskader Veiligheid 2018-2021*.

- Gemeente Eindhoven (2017). *Kernrapport veiligheidsmonitor*.
- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford:Stanford University Press.
- Hakkert, A. (1998). Group delinquency in The Netherlands: Some findings from an exploratory study. *International review of law computers & technology*, 12
- Hall, T. Coffey, A. & Williamson, H. (1999). Self, Space and Place: Youth identities and citizenship. *British Journal of Sociology of Education*, 20, 501-513
- Hazekamp, J. (1985). *Rondhangen als tijdverdrijf. Over het onder-elkaar-zijn van jongens en meisjes in de vrije tijd*. Amsterdam: VU Uitgeverij
- Hoeben, E., & Weerman, F. (2014). Situational conditions and adolescent offending: Does the impact of unstructured socializing depend on its location? *European Journal of Criminology*, 11(4), 481-499.
- Markowitz, F. E., Bellair, P. E., Liska, A. E., & Liu, J. (2001). Extending social disorganization theory: Modeling the relationships between cohesion, disorder, and fear. *Criminology*, 39(2), 293- 319.
- Martens, K. (2017). *Alleen een hangplek is niet genoeg*. Geraadpleegd op 23-6-2018 van <https://www.ed.nl/eindhoven/alleen-een-hangplek-is-niet-genoeg~a8f2d6cd/>
- Morgan, D. L. (1998). Practical strategies for combining qualitative and quantitative methods: Applications to health research. *Qualitative health research*, 8(3), 362-376.
- Omroep Brabant (2017). *Inbraken, intimidatie... tientallen jongeren terroriseren Eindhovense wijken*. Geraadpleegd op 15-3-2018 van <http://www.omroepbrabant.nl/?news/2609881383/Inbraken,+intimidatie...+tientallen+jongeren+terroriseren+Eindhovense+wijken.aspx>.
- Onsplatform (z.d.). *Gebiedscoördinator*. Geraadpleegd op 28-6-2018 van <https://www.onsplatform.tv/woenselseheide/gebiedsco-ordinator>
- Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2006). Linking research questions to mixed methods data analysis procedures 1. *The Qualitative Report*, 11(3), 474-498.
- Politie (z.d.). *Buitengewoon opsporingsambtenaar*. Geraadpleegd op 28-6-2018 van <https://www.politie.nl/themas/buitengewoon-opsporingsambtenaar.html>
- Politie (z.d.). *Hangjongeren*. Geraadpleegd van <https://www.politie.nl/themas/hangjongeren.html> op 22-2-2018
- Kinney, J. B., Brantingham, P. L., Wuschke, K., Kirk, M. G., & Brantingham, P. J. (2008). Crime attractors, generators and detractors: Land use and urban crime opportunities. *Built environment*, 34(1), 62-74.
- Leidelmeijer, K., Bogaers, A. & Roet, W. (2010). *Jongerenoverlast in perspectief*. Amsterdam: Rigo

- Liu, J. (1993). *The functions of crime: A theory and research agenda*. Dissertation, Department of Sociology, State University of New York Albany
- Lub, V., & De Leeuw, T. (2017). Perceptions of neighbourhood safety and policy response: A qualitative approach. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 23(3), 425-440.
- Van Noije, L. (2012). *De jeugd van tegenwoordig*. Het debat geopend, 49.
- Van Wilsem, J., Wittebrood, K., & De Graaf, N. D. (2006). Socioeconomic dynamics of neighborhoods and the risk of crime victimization: A multilevel study of improving, declining, and stable areas in the Netherlands. *Social Problems*, 53(2), 226-247.
- Wegwijzer Jeugd en Veiligheid (2013). *Jeugd in Beeld (JIB) aanpak Eindhoven*. Geraadpleegd op 15-3-2018 van <https://www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/instrumenten/database-aanpakken-jeugdgroepen-en-groepsgedrag/details/jeugd-in-beeld-jib-aanpak-eindhoven/>
- Wilson, J.Q., & Kelling, G.L. (1982). Broken Windows. *The Atlantic Online*, 1-9. Geraadpleegd op 29-5-2018 van <http://www.lantm.lth.se/>
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2008). *Tussen flaneren en schofferen. Een constructieve aanpak van het fenomeen hangjongeren*. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- Saldaña, J. (2015). *The coding manual for qualitative researchers*. Sage.
- Sampson, R. J., & Groves, W. B. (1989). Community structure and crime: Testing social-disorganization theory. *American journal of sociology*, 94(4), 774-802.
- Sampson, R.J. & Laub, J. H. (2003). Life-course desisters? Trajectories of crime among delinquent boys followed to age 70. *Criminology*, 41,
- Sampson, R. J., Morenoff, J. D., & Earls, F. (1999). Beyond social capital: Spatial dynamics of collective efficacy for children. *American sociological review*, 633-660
- Sampson, R. J., & Raudenbush, S. W. (1999). Systematic social observation of public spaces: A new look at disorder in urban neighborhoods. *American journal of sociology*, 105(3), 603-651.
- Shaw, C. R. and McKay, H. D. (1969 [1942]), *Juvenile Delinquency and Urban Areas: A Study of Rates of Delinquency in Relation to Differential Characteristics of Local Communities in American Cities*. Chicago and London: Chicago University Press.
- Soares, C. (2000). Aspects of youth, transitions, and the end of certainties. *International Social Science Journal*, 52, 209-217.
- Stedenman (z.d.). *Parken en tuinen in Eindhoven*. Geraadpleegd op 28-6-2018 van <https://www.eindhoven-now.nl/parken-en-tuinen.html>
- Steenbeek, W., & Hipp, J. R. (2011). A longitudinal test of social disorganization theory: Feedback effects among cohesion, social control, and disorder. *Criminology*, 49(3), 833-871.
- Tremblay, R. E., & Craig, W. M. (1995). Developmental crime prevention. *Crime and justice*, 19, 151-236.

8. Bijlagen

Bijlage 1. Interview topiclist

Omschrijving functie

- Werkzaamheden
- Connectie met jeugdoverlast

De buurt

- Wat voor een mensen wonen in de buurt?
 - Etnisch
 - Leeftijd
 - SES (werkloosheid, opleidingsniveau)
- In hoeverre zijn mensen betrokken met hun buurt?
 - Initiatieven
 - Verenigingen

Sociale cohesie

- Mensen kennen elkaar nauwelijks;
- Mensen gaan op een prettige manier met elkaar om;
- Gezellige buurt, samen dingen doen;
- Heb veel contact met buurtbewoners;
- Tevreden over bevolkingssamenstelling.
- Contact burens, frequentie/ontwikkeling/andere achtergrond
- Soort contact

Fysieke kenmerken van de buurt

- Verloedering
- Vernieling
- Bekladding
- Soort woningen

Algemene criminaliteit

- Wat speelt er in de wijk/buurt?
 - Gevoel van onveiligheid

Overlast

- Wat voor soort overlast is er?
 - Wat doen de overlastgevers?
- Wie zijn de overlastgevers?
 - Leeftijd jongeren
 - Jongeren uit de buurt
- Waar is de jeugdoverlast?
- Wie heeft er last van jeugdoverlast?

Sociale controle

- Zelf aanspreken – durft men dat?
- Ouders aanspreken
- Melden
- Instantie inschakelen

Bijlage 2. Logboek data opschonen

Buurtten met minder dan 200 ingeschreven inwoners of missende data:

- Bea2 (32)³
- Beemden (0)
- Bosrijk 400
- Eindhoven Airport (5)
- Esp (10)
- Eckaertdal (geen data)
- Fellenoord (voor 2017 3 inwoners)
- Flight Forum (0)
- Gennep 37)
- Herdgang (13)
- Kapelbeemd (101)
- Leenderheide (0)
- Mispelhoef (24)
- Meerbos (47)
- Poeijers (0)
- Park forum (15)
- Riel (124)
- Sportpark Aalsterweg (17)
- TU Terrein (650 studentencomplexen)
- Vredenoord(kantoor 600+)
- Wielewaal (103)

³ Aantal inwoners tussen haakjes

Bijlage 3. Codeboom Nvivo

Naam	Bronnen	Referenties
Buurt	3	3
sociale cohesie	7	24
advies aanpak cohesie	1	2
betrokkenheid buurt	2	3
sociale controle	4	6
aanpakken overlast	8	38
melden overlast	7	29
type buurt	2	2
grenzen andere buurt	1	1
Voorzieningen	5	11
Overlast	0	0
Aanpak jeugdoverlast instanties	8	52
Advies aanpak jeugdoverlast	4	26
Jeugdoverlast	0	0
herkomst jongeren	8	18
lasthebbenden	6	8
oorzaak jeugdoverlast	6	23
plaats overlast	8	43
tijdstip overlast	7	29
type jongeren	5	13
type overlast	8	47